

Cristina ȚĂRNĂ

GHIDUL INTEGRITĂȚII ADMINISTRAȚIEI PÙBLICE LOCALE

Repere pentru monitorizarea integrității publice
la nivel local de către societatea civilă

Cristina ȚĂRNĂ

GHIDUL INTEGRITĂȚII ADMINISTRAȚIEI PÙBLICE LOCALE

Repere pentru monitorizarea integrității publice
la nivel local de către societatea civilă

Decembrie 2020

-
- Acest ghid vine în sprijinul aleșilor locali ca cei din urmă să respecte standardele naționale de integritate comune pentru sectorul public și cele specifice statutului lor.
  - Ghidul mai urmărește scopul facilitării participării organizațiilor societății civile de nivel local în procesul de elaborare a politicilor de integritate și anticorupție la nivel local, precum și în procesul ulterior de monitorizare a implementării acestora.
  - Pentru asigurarea integrității APL nu este suficientă doar asumarea responsabilităților legale ce incumbă conducerii executive și deliberative a localităților și raioanelor republicii, ci și implicarea activă a societății civile în procesele decizionale și de monitorizare a respectării climatului de integritate la nivel local.

Conținut

1.	INTRODUCERE	3
1.1	Utilitatea Ghidului pentru APL și societatea civilă	3
1.2	Precizări terminologice referitoare la „etică” și „integritate”	3
1.3	Semnificația noțiunilor utilizate în Ghid	4
1.4	Climatul de integritate instituțională în cadrul APL	5
2.	Angajarea pe bază de integritate profesională în cadrul APL	6
2.1	Cerințe de integritate înaintate față de candidații la funcții electivă	6
2.2	Cazierul de integritate profesională	6
3.	Averea și interesele personale	8
4.	Incompatibilități în exercitarea funcției de ales local	10
4.1	Incompatibilități generale ale demnitarilor publici.....	10
4.2	Incompatibilități generale ale aleșilor locali	10
4.3	Reglementări specifice ale incompatibilităților consilierilor locali	11
4.4	Reglementări specifice ale incompatibilităților primarului	11
4.5	Reglementări specifice ale incompatibilităților președintelui și vicepreședintelui raionului	11
5.	Restricții în ierarhia funcției publice	13
6.	Limitări de publicitate.....	14
7.	Influențe necorespunzătoare	15
8.	Conflicte de interese	17
8.1	Tipologia conflictelor de interese	17
8.2	Obligații de identificare și tratare a conflictelor de interese.....	17
8.3	Efectul actelor emenate în situații de conflict de interes.....	19
8.4	Răspunderea pentru conflictele de interese consumate	19
9.	Favoritismul	21
10.	Cadourile	22
10.1	Bunuri care nu se consideră cadouri	22
10.2	Cadouri admisibile	23
10.3	Cadouri inadmisibile	23
10.4	Comisia de evidență și evaluare a cadourilor. Evaluarea cadourilor.....	24
10.5	Evidența cadourilor	25
10.6	Utilizarea, răscumpărarea și păstrarea cadourilor	25

11.	Reacția la manifestări de corupție	27
11.1	Denunțarea obligatorie a corupției ca martor	27
11.2	Denunțarea facultativă a corupției ca avertizor de integritate.....	28
11.3	Înregistrarea avertizării de integritate.....	28
11.4	Protecția avertizorilor de integritate	30
12.	Intoleranța față de incidentele de integritate.....	32
13.	Etica aleșilor locali	33
14.	Transparența procesului decizional	34
15.	Accesul la informații de interes public	36
16.	Gestionarea resurselor financiare și materiale ale APL	37
17.	Limitările foștilor aleși locali (pantufrajul)	40
	ANEXE	42
ANEXA 1:	Formular de solicitare a cazierului de integritate profesională	42
ANEXA 2:	Formular de declarare a averilor și intereselor personale.....	43
ANEXA 3:	Formulare de denunțare a influențelor necorespunzătoare	55
ANEXA 4:	Formulare de declarare a conflictului de interese real	57
ANEXA 5:	Registrul declarațiilor privind conflictele de interese	61
ANEXA 6:	Formulare de demersuri de predare a cadourilor admisibile și inadmisibile, de acte de predare-primire și de acte de returnare a cadourilor admisibile	62
ANEXA 7:	Modele de registre de evidență a cadourilor admisibile și inadmisibile	64
ANEXA 8:	Formulare de dezvăluire internă și externă a practicii ilegale	66
ANEXA 9:	Model de Registru al dezvăluirii practicilor ilegale și avertizărilor de integritate.....	71
ANEXA 10:	Formular de denunțare a unui act de corupție.....	72

1

INTRODUCERE

Aleșii locali asigură guvernarea în localitățile Republicii Moldova, având misiunea importantă de a soluționa problemele comunităților și de a contribui definitiv la realizarea drepturilor și intereselor legitime ale cetățenilor. Spre deosebire de alte categorii de persoane ce ocupă funcții de demnitate publică la nivel central, aleșii locali sunt mult mai aproape de cetățeni. Prin mandatul atribuit, aleșilor locali le sunt încredințate atât împuterniciri, cât și responsabilități de asumare a unor standarde înalte de conduită profesională.

Exercitarea puterii discreționare de către aleșii la nivel local, în colectivități mai mici, în care mulți locuitori sunt înrudiți sau se află în relații de prietenie, inclusiv cu exponenții autorităților locale, generează riscuri de corupție. Anume din acest motiv exigențele față de integritatea administrației publice locale (APL) în general și a aleșilor locali în special au constituit, de-a lungul anilor, obiectul de reglementare a mai multor legi. Totodată, pentru asigurarea integrității APL nu este suficientă doar asumarea responsabilităților legale ce incumbă conducerii executive și deliberative a localităților și raioanelor republicii, ci și implicarea activă a societății civile în procesele decizionale și monitorizarea respectării climatului de integritate la nivel local.

Astfel, la 7 iulie 2017 a intrat în vigoare o lege nouă, complexă, menită să asigure standarde uniforme minime de integritate în sectoarele public și privat din Republica Moldova – Legea integrității, nr.82 din 25.02.2017 (în continuare „Legea integrității 82/2017”). Odată cu intrarea ei în vigoare a fost abrogată Legea cu privire la prevenirea și combaterea corupției, nr.90 din 25.04.2008.

Deși statutul de ales local are propriul specific, excepții și rigori care uneori diferă de cele ale altor categorii de angajați din sectorul public, aceste rigori se aplică subsidiar cadrului național general de integritate. Or, cultivarea sistematică a deprinderilor de aplicare, pentru început, a unor standarde minime, sprijină mai apoi aplicarea unor cerințe cu grad de complexitate sporit, caracteristice în exclusivitate statutului de ales local.

1.1 Utilitatea Ghidului pentru APL și societatea civilă

Prezentul „Ghid al integrității Administrației Publice Locale. Repere pentru monitorizarea integrității publice la ni-

vel local de către societatea civilă” (în continuare „Ghid”) este realizat la inițiativa Fundației „Friedrich Ebert”. Scopul Ghidului este de a sprijini aleșii locali să respecte standardele naționale de integritate comune pentru sectorul public și cele specifice statutului lor. Complementar acestui scop, Ghidul urmărește scopul facilitării participării organizațiilor societății civile de nivel local în procesul de elaborare a politicilor de integritate și anti-corupție la nivel local, precum și în procesul ulterior de monitorizare a implementării acestora. Or, pentru o bună monitorizare a politicilor, este deosebit de importantă buna lor înțelegere.

Structura Ghidului urmează logica descrisă în Legea integrității 82/2017, în partea ce se referă la cultivarea climatului de integritate instituțională în cadrul entităților publice¹, abordând pe rând fiecare dintre măsurile de asigurare a integrității.

Pentru a ajuta aleșii locali să se protejeze în situații în care integritatea lor profesională poate fi pusă la îndoială, iar odată cu ea – imaginea și prestigiul autorităților administrației publice locale – Ghidul cuprinde un șir de anexe cu modele de acte, utilizarea cărora va simplifica procesul de conformare la cerințele de integritate ce le sunt aplicabile: modele de declarare a influențelor necorespunzătoare, a tentativelor de comunicare ex-parte, a cadourilor, a conflictului de interese real, etc.

1.2 Precizări terminologice referitoare la „etică” și „integritate”

Noțiunea *integrity* provine din latinescul „integer” (în franceză – „intègre”), ceea ce înseamnă cinstit, onest incoruptibil². Noțiunea de „integritate profesională”³ este calitatea de a fi cinstit, onest și incoruptibil în exercitarea profesiei.

De multe ori, noțiunile *integritate* și *etică* sunt confundate și se utilizează ca sinonime. Aceste concepte însă

1 A se vedea art.10-24, secțiunea a 2-a, Capitolul II al Legii integrității, 82/2017.

2 Dicționarul explicativ al limbii române, ediția 2009.

3 Legea privind evaluarea integrității instituționale, 325/2013.

diferă. Noțiunea de *etică* provine din grecescul „ethos” (în latină – „ethicus”, în franceză „éthique”) și presupune un ansamblu de norme în raport cu care un grup uman își reglează comportamentul pentru a deosebi ce este legitim și acceptabil în realizarea scopurilor. Astfel, noțiunea de *integritate profesională* este mai largă decât cea de *etică*, iar conceptul de *etică profesională* se include în conceptul de *integritate profesională*.

De-a lungul anilor, normele de etică și conduită profesională a aleșilor locali au fost reglementate prin Legea 768/2000 privind statutul alesului local, Legea 436/2006 privind administrația publică locală, Legea 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică etc.

1.3 Semnificația noțiunilor utilizate în Ghid

Legea integrității 82/2017 a unificat standardele de integritate generale în sectorul public. În sensul acestei legi, Ghidul utilizează următoarele noțiuni⁴:

entitate publică – persoană juridică cu statut de:

- autoritate publică, autoritate centrală, autoritate publică centrală de specialitate, **autoritate publică locală**, precum și de structură organizațională de pe lângă sau din sfera de competență a acestora;
- autoritate, instituție, organ, organizație, oficiu sau agenție de stat, autonomă, independentă, de autoadministrare și/sau de reglementare;
- Curte Constituțională, instanță de judecată, procuratură;
- întreprindere de stat sau municipală, societate pe acțiuni în care statul deține pachetul majoritar de acțiuni.

agent public – persoană încadrată într-o entitate publică și care exercită o funcție publică, o funcție publică cu statut special, o funcție de demnitate publică, este angajată în cabinetul persoanei cu funcție de demnitate publică sau prestează servicii de interes public, precum și **alesul local**;

integritate instituțională a autorității publice locale – integritatea profesională a tuturor aleșilor locali și a celorlalți agenți publici din cadrul administrației publice locale, cultivată, controlată și consolidată, precum și toleranța zero la incidentele de integritate admise de aleșii locali și celelalte categorii de agenți publici.

integritate profesională a alesului local – capacitatea de

a-și desfășura activitatea profesională în mod etic, liber de influențe necorespunzătoare și manifestări de corupție, cu respectarea interesului public, a supremației Constituției Republicii Moldova și a legii;

influență necorespunzătoare – imixtiune în activitatea profesională a alesului local din partea terțelor persoane, manifestată prin presiuni, amenințări sau rugăminți, în vederea determinării acestuia să își desfășoare activitatea profesională într-un mod anumit, atunci când imixtiunea dată este ilegală și nu este însoțită de promisiunea, oferirea sau darea, personal sau prin mijlocitor, de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin (nu întrunește elementele unei infracțiuni);

manifestări de corupție – actele de corupție și cele conexe lor, precum și faptele coruptibile⁵;

incident de integritate – manifestare de corupție produsă în împrejurări reale, altă manifestare similară manifestării de corupție, produsă în cadrul unui test de integritate profesională;

*favoritism*⁶ – sprijin acordat în exercițiul funcțiunii de către agentul public persoanelor fizice sau juridice la soluționarea problemelor acestora, indiferent de motive, care nu este prevăzut de actele normative și care nu întrunește elementele unui conflict de interese sau elementele unei infracțiuni.

Totodată, Ghidul operează și cu noțiuni specifice legislației ce reglementează domeniul APL⁷:

colectivitate locală – totalitatea locuitorilor dintr-o unitate administrativ-teritorială;

ales local – consilier al consiliilor satești (comunale), orășenești (municipale), raionale și consiliului municipal Chișinău, deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei, primar și viceprimar, președinte și vicepreședinte al raionului;

administrație publică locală (APL) – totalitatea autorităților publice locale constituite, în condițiile legii, pentru promovarea intereselor generale ale locuitorilor unei unități administrativ-teritoriale;

primar – autoritate reprezentativă a populației unității administrativ-teritoriale și executivă a consiliului lo-

⁴ Legea integrității 82/2017, art.3, după cum noțiunea de „agent public” include și categoria aleșilor locali și ai altor agenți publici din cadrul APL, definiția ce urmează au fost adaptate corespunzător.

⁵ Noțiunea de „fapte coruptibile” a fost înlocuită de „fapte de comportament corupțional” anterior utilizată în legislație. Faptele coruptibile, actele de corupție și conexe se prevăd în Capitolul IV al Legii integrității 82/2017.

⁶ Noțiunea de „favoritism” a fost înlocuită de „protecționism” anterior utilizată în legislație.

⁷ Legea privind administrația publică locală, 436/2006, art.1, Legea privind statutul alesului local, 768/2000, art.2.

cal, aleasă prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat;

primărie – structură funcțională care asistă primarul în exercitarea atribuțiilor sale legale;

consiliu local – autoritate reprezentativă și deliberativă a populației unității administrativ-teritoriale de nivelul întâi sau al doilea, aleasă în vederea soluționării problemelor de interes local;

președinte al raionului – autoritate publică executivă a consiliului raional.

1.4 Climatul de integritate instituțională în cadrul APL

În corespundere cu prevederile Legii integrității 82/2017, climatul de integritate într-o entitate publică, inclusiv în cadrul APL, se cultivă prin realizarea de către aleșii locali a măsurilor de integritate valabile pentru tot sectorul public⁸.

În cele ce urmează, Ghidul abordează pe rând toate măsurile generale de integritate aplicabile aleșilor locali, după cum acestea sunt completate cu prevederi specifice ce le reglementează activitatea și cu derogările de rigoare, în următoarele domenii:

- Angajarea pe bază de merit și integritate profesională (Capitolul 2)
- Avera și interesele personale (Capitolul 3)
- Incompatibilitățile în exercitarea funcției publice/ de demnitate publică (Capitolul 4)
- Restricțiile în ierarhia funcției publice/ de demnitate publică (Capitolul 5)

- Limitările de publicitate (Capitolul 6)
- Influențele necorespunzătoare (Capitolul 7)
- Conflictul de interese (Capitolul 8)
- Favoritismul (Capitolul 9)
- Cadourile (Capitolul 10)
- Reacția la manifestări de corupție (Capitolul 11)
- Intoleranța față de incidentele de integritate (Capitolul 12)
- Transparența în procesul decizional (Capitolul 13)
- Accesul la informații de interes public (Capitolul 14)
- Gestionarea transparentă a patrimoniului și finanțelor publice (Capitolul 15)
- Etica alesului local (Capitolul 16)
- Restricții post-angajare (pantufrajul) (Capitolul 17)

Nerealizarea măsurilor generale de integritate în sectorul public menționate, precum și a măsurilor prevăzute de legislația specială care reglementează statutul aleșilor locali și activitatea APL conduce la compromiterea climatului de integritate în cadrul APL și a integrității în sectorul public. La rândul său, compromiterea climatului de integritate conduce la apariția manifestărilor de corupție, la afectarea interesului public, declanșează măsuri de control al integrității în sectorul public de către autoritățile anticorupție și atrage răspunderea disciplinară, indiferent de survenirea răspunderii contravenționale sau penale⁹.

⁸ Legea integrității, 82/2017, art.10 alin.(1) și Legea evaluării integrității instituționale, 325/2013, art.5 alin.(2).

⁹ Legea integrității, 82/2017, art.10 alin.(4).

2

ANGAJAREA PE BAZĂ DE INTEGRITATE PROFESIONALĂ ÎN CADRUL APL

Potrivit Legii 82/2017, recrutarea și promovarea agenților publici se efectuează prin concurs public, **conform criteriilor** transparente și obiective **de selectare în bază de merit**, calificare profesională, capacitate, competență și integritate profesională, fără a admite favorizarea intereselor private și a oricăror forme de discriminare pe motiv de sex, rasă, limbă, religie, opinii politice sau orice altă opinie, origine națională sau socială, altor forme de discriminare¹⁰.

Cu toate acestea, aceste prevederi nu se aplică aleșilor locali, deoarece aceștia sunt agenți publici care dețin o funcție electivă, a căror numire are loc prin exprimarea încrederii publice (alegeri generale sau locale)¹¹. Aceasta și alte derogări de la regula enunțată sunt permise doar în măsura în care sunt prevăzute de legislația specială care reglementează statutul diferitor categorii de agenți publici, fără a aduce atingere obligației de respectare a criteriului de selectare în bază de integritate profesională.

Procedurile de angajare ale aleșilor locali sunt reglementate detaliat în Constituția Republicii Moldova și Codul electoral. Ghidul nu urmărește să facă o trecere în revistă a tuturor procedurilor electorale, menite să asigure accesarea în funcție de aleși locali a candidaților care se bucură de cea mai mare încredere a alegătorilor.

2.1 Cerințe de integritate înaintate față de candidații la funcții electivă

Din perspectiva problemelor de integritate, art.13 alin.(2) al Codului Electoral stabilește restricțiile dreptului de a fi ales a următoarelor persoane:

- care sunt condamnate la închisoare (privațiune de libertate) prin hotărâre judecătorească definitivă și își ispășesc pedeapsa în instituții penitenciare, precum și persoanele

care au antecedente penale nestinse pentru infracțiuni săvârșite cu intenție¹²;

- private de dreptul de a ocupa funcții de răspundere prin hotărâre judecătorească definitivă¹³.

Anterior, Codul electoral conținea obligația prezentării de către Autoritatea Națională de Integritate a unui certificat de integritate pentru candidații din alegeri, inclusiv la nivel local. În prezent, acest certificat a fost înlocuit cu obligația candidaților de a prezenta o declarație pe propria răspundere privind:

- inexistența restricțiilor legale/judecătorești de a candida sau ocupa funcții publice;
- inexistența actelor de constatare rămase definitive referitoare la regimul declarării averilor și intereselor personale, la stările de incompatibilitate și la confiscarea averii nejustificate, acte care nu sunt prescise¹⁴.

Totodată, candidații trebuie să prezinte și declarația completată de averi și interese personale pentru ultimii 2 ani anteriori anului în care se desfășoară alegerile, în conformitate cu Legea privind declararea averii și a intereselor personale¹⁵.

2.2 Cazierul de integritate profesională

Legea 325/2013 privind evaluarea integrității instituționale prevede testarea integrității agenților publici, inclusiv a aleșilor locali. Centrul Național Anticorupție are competența de a testa toți agenții publici, cu excepția propriilor angajați și

¹⁰ Legea integrității 82/2017, art.11 alin.(1).

¹¹ *Ibidem*, art.11 alin.(3).

¹² Art.14 alin.(2) lit.c) Cod electoral stabilește că Organele electorale sunt informate despre existența antecedentelor penale de către organele Ministerului Afacerilor Interne și/sau de către Autoritatea Națională de Integritate.

¹³ Art.14 alin.(2) lit.d) Cod electoral stabilește că Organele electorale sunt informate despre existența interdicției de către Ministerul Justiției, Autoritatea Națională de Integritate și/sau de către Ministerul Afacerilor Interne.

¹⁴ Codul electoral, art.49, alin.(1), lit.f).

¹⁵ *Ibidem*, art.49, alin.(1), lit.e).

ai angajaților Serviciului de Informații și Securitate, pe care îi testează acesta din urmă¹⁶. Rezultatele testării integrității profesionale se fixează în rapoarte privind rezultatele evaluării integrității instituționale, corespunzător cercului de subiecți pe care îi supun testării¹⁷ și se înscriu de către acestea în cazierul privind integritatea profesională. În cazul aleșilor locali, care nu au conducători și care nici nu pot fi atrași la răspundere disciplinară și nici concediați din aceste motive, Centrul Național Anticorupție valorifică rezultatele testelor de integritate prin publicarea acestor rapoarte, astfel încât alegătorii să cunoască despre comportamentul aleșilor locali în situații de test, în care aceștia se ciocnesc cu un caz de corupție, urmând să dea o apreciere integrității aleșilor locali testați la următoarele scrutine locale¹⁸.

Cazierul privind integritatea profesională a agenților publici asigură evidența rezultatelor testării integrității profesionale, necesare, în mod obișnuit, în cadrul procedurilor de angajare în entitățile publice, inclusiv în cadrul APL. Înregistrarea informației în cazierul privind integritatea profesională are loc în baza aprecierii rezultatelor testării integrității profesionale de către instanța de judecată. Informația despre rezultatul negativ al testului de integritate profesională se păstrează în cazier timp de un an sau, după caz, 5 ani, în funcție de tipul încălcării admise în cadrul testului de integritate profesională.

Astfel, timp de 5 ani, în cazierul de integritate profesională, se păstrează informația privind încălcarea de către agentul public, în situația unui test de integritate profesională, a obligației de a nu admite manifestări de corupție. Timp de 1 an se păstrează informația despre încălcarea, în situații de teste de integritate profesională, a obligațiilor de denunțare a tentativelor de a fi implicat în manifestări de corupție, a influențelor necorespunzătoare, de declarare a cadourilor și/sau a conflictului de interese¹⁹.

Certificatul de cazier de integritate profesională se solicită pentru candidații care au depus cererea de participare la concurs pentru ocuparea funcțiilor vacante de agent public în cadrul APL sau care sunt transferați în asemenea funcții.

Solicitarea se adresează în toate cazurile Centrului Național Anticorupție, iar în cazul în care candidatul a activat în ultimii 5 ani inclusiv în cadrul Centrului Național Anticorupție și/sau Serviciului de Informații și Securitate, o a doua solicitare se adresează Serviciului de informații și Securitate. În *Anexa 1 la Ghid este oferit formularul de solicitare a certificatului de cazier de integritate profesională*²⁰.

MONITORIZAREA ANGAJĂRII PE BAZĂ DE MERIT ȘI INTEGRITATE PROFESIONALĂ:

Cercul de subiecți: aleșii locali

Modalitatea de monitorizare: verificarea paginii web a Autorității Naționale de Integritate, verificarea pe web a știrilor cu privire la:

- existența restricțiilor legale/judecătorești de a candida sau ocupa funcții publice;
- existența actelor de constatare rămase definitive referitoare la regimul declarării averilor și intereselor personale, la stările de incompatibilitate și la confiscarea averii nejustificate, acte care nu sunt prescrise.

În cazul depistării informației în acest sens, sesizarea organelor electorale, deoarece candidații înscriși în alegeri sunt obligați să depună declarații pe propria răspundere despre inexistența unor asemenea situații.

Cerc de subiecți: alți agenți publici din cadrul APL, care nu sunt aleși locali.

Modalitatea de monitorizare: Periodic (fiecare jumătate de an sau anual), solicitarea informației, în baza legii privind accesul la informații, cu privire la:

- numărul agenților publici angajați prin concurs sau transfer de la alte entități publice;
- numărul cazierelor de integritate solicitate APL la angajare;
- numărul de contestații depuse împotriva rezultatelor concursurilor organizate.

¹⁶ Legea 325/2013 privind evaluarea integrității instituționale, art.6.

¹⁷ *Ibidem*, art.18 și art.21 alin.(5).

¹⁸ *Ibidem*, art.18 alin.(7).

¹⁹ *Ibidem*, art.21 alin.(7) și Legea integrității 82/2017, art.29 alin.(7)

²⁰ Procedura de ținere și utilizarea cazierului privind integritatea

profesională a agenților publici este reglementată în Anexa nr.2 a Hotărârii Guvernului 767/2014 pentru implementarea Legii 325/2013.

3

AVEREA ȘI INTERESELE PERSONALE

Respectarea regimului juridic al declarării averilor și intereselor personale de către aleșii locali urmărește prevenirea îmbogățirii nejustificate și ilicite, evitarea conflictelor de interese în activitatea lor, precum și responsabilizarea pentru asemenea fapte. **Aleșii locali sunt obligați să depună declarația de avere și interese personale** în conformitate cu prevederile Legii 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale. Aleșii locali care exercită funcții de demnitate publică, la fel, sunt obligați să prezinte declarația de avere și interese personale, în virtutea statutului lor²¹.

În vederea asigurării depunerii declarațiilor de către toți aleșii locali și alți agenți publici din cadrul APL, se desemnează responsabili de ținerea și actualizarea permanentă a informației din Registrul electronic al subiecților declarării averii și a intereselor personale, care asigură sancționarea disciplinară a acestor persoane pentru nerespectarea obligațiilor ce le revin²².

Declarația de avere și interese personale reprezintă un act personal și irevocabil depus, pe proprie răspundere, sub formă de document electronic sau, după caz, în formă scrisă pe suport de hârtie (spre exemplu, de către candidații la funcția de ales local și care, neavând cheia electronică, nu pot depune declarațiile online). *Anexa 2 la Ghid conține Formularul declarației de avere și interese*²³. Autoritatea Națională de Integritate adoptă instrucțiuni de completare a declarațiilor, publicate și pe pagina sa web.

Obligația de depunere a declarației de avere și interese personale revine:

- Candidaților la funcția de ales local;
- Aleșilor locali numiți în funcție – în termen de 30 de zile de la validarea mandatului²⁴;

²¹ Legea 199/2010 cu privire la statutul persoanelor care ocupă funcții de demnitate publică, art.11 alin.(1).

²² Legea 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale, art.23 alin.(2), Legea integrității 82/2017, art.13 alin.(2)

²³ Legea 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale, art.5 alin.(1) și (2) și anexa nr.1 la lege,

²⁴ Legea 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale, art.6 alin.(2)

- Aleșilor locali în exercițiul funcției – anual, până la data de 31 martie²⁵;
- Aleșilor locali care și-au reluat activitatea după suspendarea din funcție²⁶ – în termen de 30 de zile după reluarea funcției de ales local, dacă perioada de suspendare a fost mai mare de un an fiscal²⁷;
- Foștilor aleși locali – în termen de 30 de zile de la încetarea mandatului de ales local²⁸.

Consecința nedepunerii declarației de avere și interese personale, a refuzului de a o depune, precum și dispunerea de către instanța de judecată, prin hotărâre irevocabilă, a constatării și confiscării averii nejustificate – se sancționează:

- În cazul alesului local – cu ridicarea mandatului de către consiliul local²⁹;
- În cazul primarului – cu încetarea mandatului înainte de termen³⁰.

Totodată, aceste încălcări atrag, după caz, răspunderea contravențională sau penală.

Confiscarea averii nejustificate se face în baza constatării de către Autoritatea Națională de Integritate a existenței unei diferențe substanțiale între veniturile realizate pe parcursul exercitării mandatelor sau a funcțiilor publice ori de demnitate publică și averea dobândită în aceeași perioadă și nejustificată. Urmare a acestei constatări, Autoritatea

²⁵ *Ibidem*, art.6 alin.(1)

²⁶ Temeiurile suspendării din funcție a aleșilor locali se prevăd în Legea 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, art.21

²⁷ Legea 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale, art.6 alin.(5) și (6)

²⁸ *Ibidem*, art.6 alin.(4)

²⁹ Legea 436/2006 privind administrația publică locală, art.24, alin. (1), lit.h) și i), Legea 768/2000 privind statutul alesului local, art.5, alin.(2) lit.c²) și c³)

³⁰ Legea 436/2006 privind administrația publică locală, art.28 alin. (2) lit.d²) și d³), Legea 768/2000 privind statutul alesului local, art.5, alin.(4) lit.a²) și a³)

adrează instanței de judecată cereri în vederea dispunerii confiscării averii nejustificate³¹.

Mai mult ca atât, în anul 2013 în Codul penal a fost introdusă infracțiunea de îmbogățire ilicită în art.330², care incriminează deținerea de către o persoană cu funcție de demnitate publică, personal sau prin intermediul unor terți, a bunurilor în cazul în care valoarea acestora depășește substanțial mijloacele dobândite și s-a constatat, în baza probelor, că acestea nu aveau cum să fie obținute licit se pedepsesc cu amendă în mărime de la 8000 la 10000 unități convenționale sau cu închisoare de la 7 la 15 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 10 la 15 ani.

În același an, a fost introdusă măsura confiscării extinse în art.106¹ Cod penal, aplicabilă în cazul condamnării pentru infracțiuni de corupție, inclusiv a infracțiunii de îmbogățire ilicită. Astfel, confiscarea extinsă se dispune dacă sunt întrunite cumulativ următoarele condiții:

- a. valoarea bunurilor dobândite de persoana condamnată timp de 5 ani înainte și după săvârșirea infracțiunii, până la data adoptării sentinței, depășește substanțial veniturile dobândite licit de aceasta;
- b. instanța de judecată constată, în baza probelor prezentate în dosar, că bunurile respective provin din activități infracționale de natura celor prevăzute.

Încălcarea legislației penale este și includerea intenționată a unor date incomplete sau false, precum și neinclusiunea intenționată a unor date în declarația de avere și interese personale³². Această infracțiune se pedepsește cu amendă în mărime de la 400 la 600 unități convenționale sau cu închisoare de până la 1 an, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani.

Având în vedere cele expuse, aleșii locali și alți agenți publici din cadrul APL urmează să întocmească declarațiile de avere și interese personale cu maximă diligență și exactitate, deoarece acestea se supun controlului administrativ din partea Autorității Naționale de Integritate, dar și controlului public. În acest sens, toate declarațiile de avere și interese, cu excepția anumitor date cu caracter personal expres prevăzute de lege, se publică pe pagina web a Autorității³³.

Conținutul declarațiilor de avere și interese ale aleșilor locali

³¹ Legea 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, art.7, alin.(1) lit.c)

³² Codul penal al Republicii Moldova, art.352¹ alin.(2)

³³ Legea 133/2016 privind declararea averilor, art.5 alin.(3), art.9 alin.(2) și (3)

se află permanent în centrul atenției publice, iar jurnaliștii deseori le reflectă. În aceste condiții, concomitent cu atenția publică asupra dosarelor examinate, societatea exercită o monitorizare și control public asupra declarațiilor de avere și interese ale aleșilor locali. Prin urmare, informația incorectă sau incompletă, bunurile mobile și imobile sub-evaluate în raport cu valoarea de piață are mari șanse să fie depistată de cetățeni și jurnaliști, precum și să fie solicitat controlul administrativ și sancționarea corespunzătoare din partea Autorității Naționale de Integritate.

Mai mult ca atât, jurnaliștii vigilenți în raport cu aleșii locali, vor atrage atenția nu doar asupra averilor, dar și asupra intereselor personale ale acestora după cum au fost declarate, pentru a releva existența potențialelor conflicte de interese în procesul de examinare.

Anume din aceste considerente, aleșii locali trebuie să atragă o atenție deosebită procesului de completare a declarațiilor de avere și interese personale.

MONITORIZAREA AVERII ȘI INTERESELE PERSONALE:

Cercul de subiecți: aleșii locali, alți agenți publici din cadrul APL, care nu sunt aleși locali, dar care sunt subiecți ai declarării.

Modalitatea de monitorizare: verificarea paginii web a Autorității Naționale de Integritate, pentru a depista:

- nedepunerea de către toți aleșii locali a declarațiilor de avere și interese personale;
- datelor neadevărate/ false / incomplete în declarațiile depuse de aleșii locali.

În cazul depistării informației în acest sens, sesizarea Autorității Naționale de Integritate.

Totodată, monitorizarea poate fi realizată prin solicitarea de la APL a următoarelor informații de interes public:

numărul de agenți publici angajați/aleși locali cu mandate validate pe parcursul anului și numărul de declarații depuse în momentul angajării/validării mandatului;

- numărul de agenți publici angajați/aleși locali cu mandate validate care activează în cadrul APL pe parcursul anului și numărul de declarații depuse anual;
- numărul de aleși locali și agenți publici a căror mandat/raporturi de muncă sau de serviciu au încetat pe parcursul anului și numărul de declarații depuse la încetarea mandatului/raporturilor de muncă sau de serviciu pe parcursul anului respectiv.

4

INCOMPATIBILITĂȚI ÎN EXERCITAREA FUNCȚIEI DE ALES LOCAL

Pentru exercitarea eficientă și dezinteresată a atribuțiilor, **desfășurarea activității profesionale de ales local este incompatibilă cu alte funcții, calități sau activități**³⁴, cu excepțiile prevăzute de legislația specială.

În virtutea statutului său special, alesul local este obligat să respecte regimul de incompatibilități reglementat prin Legea 768/2000 privind statutul alesului local, Legea 436/2006 privind administrația publică locală și Legea 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică.

Constatarea stărilor de incompatibilitate în funcția de ales local se face de către Autoritatea Națională de Integritate. Constatarea stărilor de incompatibilitate duce la eliberarea din funcție. Pe lângă eliberarea din funcție, constatarea stărilor de incompatibilitate nesoluționate ale alesului local determină introducerea numelui său în Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică³⁵, ținut de Autoritatea Națională de Integritate și publicat pe site-ul ei www.ani.md, iar persoanele incluse în acest registru, după cum sugerează chiar denumirea lui, nu pot fi angajate în funcții publice și de demnitate publică pentru o perioadă de 3 ani³⁶.

4.1 Incompatibilități generale ale demnitarilor publici

Din categoria aleșilor locali, demnitari nu sunt considerați doar consilierii³⁷. Demnitarii primari, președinți și vicepreședinți de raioane nu sunt în drept să desfășoare orice altă activitate remunerată, cu excepția activităților didactice și științifice. Aceste prevederi însă nu se aplică în cazul în care legea specială ce reglementează activitatea demnitarului (spre ex.: Legea 768/2000 privind

statutul alesului local, Legea 436/2006 privind administrația publică locală) conține prevederi referitoare la situația de incompatibilitate specifică a demnitarului respectiv ori prevederi referitoare la o situație similară³⁸.

Situația de incompatibilitate urmează să înceteze în decursul unei luni din momentul apariției acesteia, dacă legea specială ce reglementează activitatea acestui demnitar nu stabilește alt termen. Dacă demnitarul nu va întreprinde acțiuni în vederea eliminării incompatibilității, iar starea de incompatibilitate este constatată prin actul de constatare rămas definitiv, mandatul acestuia va înceta înainte de termen.³⁹

În cazul în care încetarea situației de incompatibilitate în termen de o lună nu depinde de voința demnitarului, acesta urmează să prezinte probe privind întreprinderea cu bună-credință a acțiunilor de eliminare a acestei situații⁴⁰.

4.2 Incompatibilități generale ale aleșilor locali

- Mandatul alesului local este incompatibil cu:
- exercitarea altei funcții de demnitate publică;
- calitatea de funcționar public în oficiile teritoriale ale Cancelariei de Stat;
- calitatea de funcționar public, de angajat în subdiviziunile autorităților administrației publice locale (aparatură președintelui raionului, primăriei, primărie și preturile municipiului Chișinău, direcții, secții și alte subdiviziuni), inclusiv ale Adunării Populare a Găgăuziei și ale Comitetului executiv a Găgăuziei;
- calitatea de șef, de șef adjunct (inclusiv interimatul acestor funcții) în structurile subordonate autorității-

³⁴ Legea integrității 82/2017, art.12 alin.(1).

³⁵ Legea 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale, art.23 alin.(8)

³⁶ *Ibidem*, art.23 alin.(3) și (6)

³⁷ Legea 199/2010 cu privire la statutul persoanelor care ocupă funcții de demnitate publică, Anexa.

³⁸ *Ibidem*, art.12 alin.(1)

³⁹ *Ibidem*, art.12 alin.(2), (3)

⁴⁰ *Ibidem*, art.12 alin.(4)

lor publice locale (instituții publice, servicii, întreprinderi municipale);

- alte cazuri stabilite prin lege privind administrația publică locală⁴¹.

Alesul local care se află în unul din cazurile menționate de incompatibilitate va demisiona din funcția incompatibilă cu mandatul deținut sau își va depune mandatul în termen de 30 de zile de la apariția incompatibilității⁴².

Alesul local nu poate fi supus persecuțiilor sau tras la răspundere contravențională sau penală pentru voturile sau opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului⁴³.

4.3 Reglementări specifice ale incompatibilităților consilierilor locali

Suplimentar la incompatibilitățile generale ale aleșilor locali, mandatul consilierului este incompatibil cu calitatea de consilier al unui consiliu de același nivel sau de consilier al consiliului de orice nivel din alte unități administrativ-teritoriale de nivelul al doilea⁴⁴.

Mandatul consilierului încetează înainte de termen în caz de incompatibilitate a funcției, stabilită prin actul de constatare al Autorității Naționale de Integritate rămas definitiv⁴⁵.

Mandatul consilierului se ridică de către consiliu în caz de incompatibilitate a funcției, fapt stabilit prin actul de constatare rămas definitiv⁴⁶.

La cererea persoanelor interesate, Comisia Electorală Centrală decide ridicarea mandatului de consilier în cazul în care consilierul nu respectă prevederile privind încetarea incompatibilității în termen de 30 de zile⁴⁷.

Comisia Electorală Centrală inițiază procedura de ridicare a mandatului de consilier în caz de incompatibilitate a funcției doar la sesizarea comisiei de către Autoritatea Națională de Integritate. În baza documentelor electorale pe care le deține, Comisia Electorală Centrală decide asupra ridicării mandatului de consilier în termen de 30 de zile calendaristice de la data informării comisiei asupra situației de incom-

patibilitate a funcției⁴⁸.

În cazul în care incompatibilitatea consilierului prezent la ședința consiliului durează mai mult de 30 de zile de la data apariției, acesta nu participă la adoptarea deciziilor în condițiile existenței unui conflict de interese⁴⁹. Deciziile adoptate de consiliul local cu încălcarea acestor cerințe pot fi declarate nule, în condițiile legii, de către instanța de contencios administrativ⁵⁰.

4.4 Reglementări specifice ale incompatibilităților primarului

Primarului îi este aplicabil regimul incompatibilităților demnitarilor și cel al aleșilor locali, descrise supra. De asemenea, primarii și viceprimarii, pe parcursul mandatului lor, nu au dreptul să dețină alte funcții retribuite sau să cumuleze o altă funcție, prin contract sau acord, în întreprinderi străine sau întreprinderi și organizații mixte, în întreprinderi, instituții și organizații cu orice formă de organizare juridică, cu excepția activităților științifice, didactice și de creație⁵¹. La fel, funcția de primar și viceprimar este incompatibilă cu calitatea de consilier⁵².

Mandatul primarului încetează înainte de termen în caz de incompatibilitate a funcției, stabilită prin actul de constatare al Autorității Naționale de Integritate rămas definitiv⁵³.

Primarul, în cazul când se află într-o stare de incompatibilitate prevăzută de lege, este revocat din funcție fără efectuarea unui referendum local, în baza hotărârii judecătorești definitive. Procedura de revocare este inițiată de către oficiul teritorial al Cancelariei de Stat, din proprie inițiativă sau la cererea persoanelor interesate, inclusiv la sesizarea Autorității Naționale de Integritate⁵⁴.

4.5 Reglementări specifice ale incompatibilităților președintelui și vicepreședintelui raionului

Președintelui și vicepreședintelui raionului le este aplicabil regimul incompatibilităților aleșilor locali, descrise supra. De asemenea, președintele și vicepreședintele ra-

⁴¹ Legea 768/2000 privind statutul alesului local, art.7 alin.(1)

⁴² *Ibidem*, art.8 alin.(1)

⁴³ *Ibidem*, art.9

⁴⁴ *Ibidem*, art.7 alin.(2)

⁴⁵ *Ibidem*, art.5 alin.(2) lit.c)

⁴⁶ Legea 436/2006 privind administrația publică locală, art.24 alin.(1)

⁴⁷ Legea 768/2000 privind statutul alesului local, art.8 alin.(2)¹

⁴⁸ *Ibidem*, art.5 alin.(3)¹

⁴⁹ Legea 436/2006 privind administrația publică locală, art.21 alin.(1) lit.c)

⁵⁰ *Ibidem*, art.21 alin.(2)

⁵¹ *Ibidem*, art.84 alin.(1)

⁵² *Ibidem*, art.84 alin.(2)

⁵³ Legea 768/2000 privind statutul alesului local, art.5 alin.(4) lit.a)

⁵⁴ *Ibidem*, art.8 alin.(3)

ionului, pe parcursul mandatului lor, nu au dreptul să dețină alte funcții retribuite sau să cumuleze o altă funcție, prin contract sau acord, în întreprinderi străine sau întreprinderi și organizații mixte, în întreprinderi, instituții și organizații cu orice formă de organizare juridică, cu excepția activităților științifice, didactice și de creație⁵⁵. La fel, funcția de președinte și vicepreședinte al raionului este incompatibilă cu calitatea de consilier⁵⁶.

Mandatul președintelui, vicepreședintelui raionului încetează înainte de termen în caz de incompatibilitate a funcției, stabilită prin actul de constatare rămas definitiv⁵⁷.

În cazul în care președintele, vicepreședintele raionului, viceprimarul nu respectă prevederile privind încetarea incompatibilității, consiliul care i-a ales va decide, la ședința imediat următoare, ridicarea mandatului alesului local respectiv, iar în caz de neadoptare a deciziei în cauză, ridicarea mandatului alesului local se va decide pe cale judiciară, la inițiativa oficiului teritorial al Cancelariei de Stat sau la sesizarea Autorității Naționale de Integritate⁵⁸.

MONITORIZAREA INCOMPATIBILITĂȚILOR ÎN EXERCITAREA FUNCȚIEI ALESULUI LOCAL:

Cercul de subiecți: aleșii locali.

Modalitatea de monitorizare: acumularea informațiilor din surse deschise despre alte funcții ocupate de aleșii locali înainte de obținerea mandatului, inclusiv prin verificarea paginii web a Autorității Naționale de Integritate, pentru a identifica sursele de venit ale aleșilor locali din perioada anterioară ocupării mandatului de ales local.

În cazul depistării informației în acest sens, interpelarea alesului local pentru a afla dacă acesta și-a soluționat stările de incompatibilitate în termen de 30 de zile. În caz de încălcări - sesizarea Autorității Naționale de Integritate. În cazul refuzului alesului local de a oferi informația – sesizarea Autorității Naționale de Integritate în vederea verificării soluționării stărilor de incompatibilitate a alesului local.

Prin solicitarea accesului la informații de interes public, puteți obține de la APL informația despre:

- numărul de cazuri de incompatibilități atestate și soluționate în cadrul APL;
- numărul de sancțiuni aplicate aleșilor locali și agenților publici din cadrul APL pentru încălcarea regimului de incompatibilități în cadrul APL.

⁵⁵ Legea 436/2006 privind administrația publică locală, art.84 alin.(1)

⁵⁶ *Ibidem*, art.84 alin.(2)

⁵⁷ Legea 768/2000 privind statutul alesului local, art.5 alin.(5) lit.a)

⁵⁸ *Ibidem*, art.8 alin.(2)

5

RESTRICȚII ÎN IERARHIA FUNCȚIEI PUBLICE

Întru evitarea promovării intereselor personale și asigurarea respectării interesului public, alesului local i se impun restricții în ierarhia funcției publice, comune pentru toți agenții publici⁵⁹.

Astfel, în exercitarea funcției, alesul local este gravat de restricția de a-și desfășura activitatea în raporturi ierarhice nemijlocite cu o rudă directă, o rudă prin afinitate sau concubin în cadrul APL⁶⁰.

Uneori însă, relațiile de rudenie pot să apară ulterior stabilirii raporturilor de serviciu ale alesului local, prin încheierea unei căsătorii, apariția relațiilor de concubinaj etc. Alteori, ca rezultat al unei promovări sau transfer la o altă funcție în care activează rudele și/sau concubinul sau concubina sa, alesul local se poate pomeni în fața unui fapt împlinit.

În situații de acest gen, alesul local va trebui să întreprindă acțiuni, în termen de două luni, în vederea încetării raporturilor ierarhice nemijlocite cu rudele directe (părinte, frate, soră, fiu, fiică) sau cu rudele prin afinitate (soț/soție, părinte, frate ori soră a soțului/soției), cu concubinul/concubina în cadrul aceleiași APL⁶¹.

De regulă, soluționarea situației presupune depunerea unei cereri de transfer, fie din partea alesului local, fie din partea rudei sau a persoanei cu care acesta se află în concubinaj.

În vederea asigurării respectării de către aleșii locali a regimului juridic al restricțiilor în ierarhie, conducătorii APL au obligația să întreprindă următoarele măsuri:

- să informeze aleșii locali la început de mandat despre regimul juridic al restricțiilor în ierarhia funcției publice;
- să nu admită cu bună știință raporturi ierarhice nemijlocite între aleși locali și/sau personalul APL și rudele lor directe (părinte, frate, soră, fiu, fiică) sau rudele prin afinitate (soț/soție, părinte, frate ori soră a soțului/soției), sau concubinul/ concubina în APL;
- să transfere agentul public care nu-și îndeplinește obli-

gația de a-și înceta raporturile ierarhice într-o funcție sau entitate care ar exclude o astfel de subordonare;

- să pornească procedura disciplinară împotriva agentului public în privința căruia s-a constatat încălcarea regimului juridic al restricțiilor în ierarhie⁶².

MONITORIZAREA RESTRICȚIILOR ÎN IERARHIE ÎN EXERCITAREA FUNCȚIEI PUBLICE:

Cercul de subiecți: aleșii locali, alți agenți publici din cadrul APL cu statut de funcționar public.

Modalitatea de monitorizare: de regulă, informațiile despre angajarea rudelor de către aleșii locali se află rapid. O modalitate de verificare a angajării soțului/soției poate fi făcută prin accesarea declarațiilor depuse la începutul mandatului de către aleșii locali pe pagina web a Autorității Naționale de Integritate. În aceste declarații sunt indicate numele soțului/soției, a concubinului/concubinei, astfel încât să fie posibilă verificarea cel puțin a angajării acestei categorii de rude a aleșilor locali. Totuși, cât privește alte categorii de rude, informația urmează a fi acumulată prin alte modalități. Aleșii locali sunt obligați să întreprindă acțiuni de încetare a relațiilor ierarhice de subordonare directă în decurs de 2 luni.

În cazul în care depistați faptul subordonării față de aleșii locali a rudelor lor directe (părinte, frate, soră, fiu, fiică) sau a rudelor prin afinitate (soț/soție, părinte, frate ori soră a soțului/soției), a concubinului/concubinei, solicitați în scris alesului local să vă informeze despre modalitatea de încetare a raporturilor ierarhice în termenul legal de 2 luni prevăzut de lege.

În cazul depistării încălcărilor în acest sens, precum și în cazul refuzului alesului local de a oferi informația, sesizați Autoritatea Națională de Integritate.

Prin solicitarea accesului la informații de interes public, puteți obține de la APL informația despre:

- numărul de cazuri de restricții în ierarhie atestate și soluționate în cadrul APL;
- numărul de sancțiuni aplicate aleșilor locali și agenților publici din cadrul APL pentru încălcarea regimului de restricții în ierarhie în cadrul APL.

⁵⁹ Legea integrității 82/2017, art.12 alin.(1)

⁶⁰ *Ibidem*

⁶¹ Legea integrității 82/2017, art.12 alin.(2) lit.b)

⁶² *Ibidem*, art.12 alin.(3)

6

LIMITĂRI DE PUBLICITATE

Aleșii locali au obligația să respecte și limitările de publicitate (reclamă) pentru a evita favorizarea exponenților din sectorul privat. În acest sens, legislația stabilește următoarele interdicții pentru aleșii locali:

- să nu folosească în scopuri personale simbolurile oficiale ale funcției de ales local;
- să nu permită de a folosi numele său, însoțit de indicarea funcției, precum și vocea sau semnătura sa în orice formă de publicitate a unui agent economic sau a vreunui produs comercial național ori străin⁶³.

În vederea asigurării respectării de către aleșii locali a regimului juridic al limitărilor de publicitate, conducătorii APL au obligația să întreprindă următoarele măsuri:

- să informeze aleșii locali la început de mandat despre regimul juridic al limitărilor de publicitate;
- să sesizeze Autoritatea Națională de Integritate cu privire la aleșii locali care nu respectă limitările de publicitate în activitatea profesională desfășurată;
- să pornească procedura disciplinară împotriva aleșilor locali în privința cărora s-a constatat încălcarea regimului juridic al limitărilor de publicitate⁶⁴.

MONITORIZAREA RESPECTĂRII LIMITĂRILOR DE PUBLICITATE:

Cercul de subiecți: aleșii locali.

Modalitatea de monitorizare: urmărirea acțiunilor, campaniilor publicitare, precum și a buletinelor de știri (TV, radio, ziare, online) pentru a observa implicarea aleșilor locali în publicitatea în favoarea exponenților sectorului privat, cu încălcarea cerințelor descrise în acest capitol.

În cazul depistării încălcărilor în acest sens, de sesizat Autoritatea Națională de Integritate.

Prin urmare, monitorizarea poate fi făcută prin solicitarea informațiilor despre:

- numărul de sesizări ale Autorității Naționale de Integrității cu privire la încălcarea regimului de limitare a publicității;
- numărul de persoane suspendate din cadrul APL pentru asemenea încălcări.

⁶³ Legea 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale, art.21 și Legea integrității 82/2017, art.12 alin.(2) lit.c) și lit.d)

⁶⁴ Legea integrității 82/2017, art.12 alin.(3)

7

INFLUENȚE NECORESPUNZĂTOARE

După cum Republica Moldova este un stat mic, în care „toți se cunosc”, legiuitorul a reglementat denunțarea, respingerea și tratarea influențelor necorespunzătoare de către toate categoriile de agenți publici, inclusiv aleșii locali.

În vederea asigurării servirii interesului public cu imparțialitate și obiectivitate, activitatea profesională a aleșilor locali trebuie să se desfășoare în afara oricăror influențe necorespunzătoare⁶⁵. Mecanismul de denunțare și tratare a influențelor necorespunzătoare este reglementat de Guvern⁶⁶.

În sensul Legii integrității 82/2017, prin influență necorespunzătoare se înțelege imixtiunea în activitatea profesională a alesului local din partea terțelor persoane, manifestată prin presiuni, amenințări sau rugăminți, în vederea determinării acestuia să își desfășoare activitatea profesională într-un mod anumit, atunci când imixtiunea dată este ilegală și nu este însoțită de promisiunea, oferirea sau darea, personal sau prin mijlocitor, de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin (nu întrunește elementele unei infracțiuni).

Deși influența necorespunzătoare este deseori confundată cu tentativa săvârșirii unei infracțiuni de corupție, aceste categorii se deosebesc radical:

- în cazul influenței necorespunzătoare *lipsește contra-prestația din partea subiectului care exercită influența*, pe când în cazul unei infracțiuni, corupătorul oferă neapărat ceva în schimb: bani, bunuri, avantaje, favoruri, oferte ale unei remunerări ilegale sau promisiuni de a oferi în viitor o asemenea remunerare;
- altfel spus, *persoana care exercită influența necorespunzătoare o face prin intermediul presiunilor, amenințărilor și rugăminților*, fără a oferi nimic, iar persoana influențată își schimbă ilegal comportamentul pentru că s-a lăsat intimidată sau înduplecată, fără a urmări un interes material propriu;

- persoana care exercită influența necorespunzătoare o face neapărat *pentru a determina persoana pe care încearcă să o influențeze să-și schimbe comportamentul de o manieră ilegală*, pe când în cazul unei infracțiuni, corupătorul oferă remunerarea ilicită pentru a obține un comportament conform sau contrar atribuțiilor de serviciu ale persoanei pe care o corupe.

Deși influențele necorespunzătoare se deosebesc de infracțiunile de corupție, deseori influența necorespunzătoare netratată degenează în tentativă de săvârșire a unui act de corupție, fapt care va necesita o cu totul altă abordare.

Alesul local supus influenței necorespunzătoare trebuie să o respingă expres și să desfășoare legal activitatea pentru care a intervenit influența⁶⁷.

În cazul imposibilității alesului local de a respinge expres influența necorespunzătoare și al afectării activității sale profesionale drept urmare a acesteia, alesul local trebuie să depună un denunț în scris despre exercitarea influenței necorespunzătoare, în termen de 3 zile lucrătoare, la persoana responsabilă desemnată de conducătorul APL. Denunțul de influențe poate fi depus la Centrul Național Anticorupție doar în două cazuri:

- Conducerea APL nu asigură înregistrarea, în modul prevăzut, al denunțului alesului local; sau
- însăși conducerea APL este sursa influenței necorespunzătoare⁶⁸.

Totodată, cadrul legal actual nu explică modul în care se denunță influențele necorespunzătoare de către aleșii locali lipsiți de subordonare administrativă (primarul, președintele raionului). Pe de altă parte, în calitate de conducători ai APL, acești aleși locali sunt înzestrați cu suficientă putere administrativă pentru a respinge orice influență necorespunzătoare.

Anexa 3 la Ghid conține formulare de denunțuri a influențelor necorespunzătoare adresate conducerii APL și Centrului

⁶⁵ Legea integrității 82/2017, art.17 alin.(1)

⁶⁶ Hotărârea Guvernului nr.767 din 19.09.2014 pentru implementarea Legii nr.325 din 23 decembrie 2013 privind testarea integrității profesionale.

⁶⁷ Legea integrității 82/2017, art.17 alin.(3) lit.a) și lit.b)

⁶⁸ *Ibidem*, art.17 alin.(3) lit.c) și lit.d)

Național Anticorupție. La rândul său, conducerea APL trebuie să înființeze registrul de evidență a denunțurilor, a desemnat responsabilul de ținerea registrului.

În aceste condiții, conducerea APL poate întreprinde măsuri de prevenire a cazurilor de influență necorespunzătoare, prin implicarea nemijlocită în soluționarea lor (de exemplu, atenționarea prin expedierea sesizărilor oficiale, descurajarea persoanei care generează influența necorespunzătoare, precum și identificarea altor măsuri legale).

Nedenunțarea influențelor necorespunzătoare constituie abateri disciplinare⁶⁹. Totodată, aleșii locali, neavând superiori ierarhici, nu sunt pasibili de răspundere disciplinară. Pe de altă parte, alte categorii de agenți publici care activează în cadrul APL, care au aceleași obligații de denunțare a influențelor necorespunzătoare, sunt pasibili de răspundere disciplinară, iar exercitarea influențelor necorespunzătoare asupra acestora urmează a fi înregistrate și soluționate în cadrul APL.

MONITORIZAREA INFLUENȚELOR NECORESPUNZĂTOARE:

Cercul de subiecți: aleșii locali.

Modalitatea de monitorizare: după natura lor, influențele necorespunzătoare, de regulă, nu pot fi reperate în spațiul public. Din aceste considerente, unica modalitate de monitorizare a influențelor necorespunzătoare în cadrul APL este prin solicitarea informațiilor despre influențele necorespunzătoare denunțate și soluționate în cadrul APL, și anume:

- numărul cazurilor de influență necorespunzătoare denunțate;
- numărul cazurilor de influență necorespunzătoare soluționate în cadrul APL;
- numărul cazurilor de influență necorespunzătoare denunțate la Centrul Național Anticorupție/Procuratura Anticorupție.

⁶⁹ Legea integrității 82/2017, art.17 alin.(2) lit.f)

8

CONFLICTE DE INTERESE

În vederea asigurării servirii interesului public cu imparțialitate și obiectivitate, aleșii locali sunt obligați să identifice și să trateze conflictele de interese care apar în activitatea lor profesională în termenele și modul prevăzute de Legea 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale⁷⁰.

În sensul acestei legi, *conflictul de interese al alesului local* este situația în care alesul local are un interes personal ce influențează sau ar putea influența exercitarea imparțială și obiectivă a obligațiilor și responsabilităților ce îi revin potrivit legii.

Prin *interes personal al alesului local* se înțelege orice interes material sau nematerial al subiectului declarării ce rezultă din activitățile sale în calitate de persoană privată, din relațiile sale cu persoane apropiate sau cu persoane juridice și alți agenți economici, indiferent de tipul de proprietate, din relațiile sau afiliațiile sale cu organizații necomerciale, inclusiv cu partidele politice și cu organizațiile internaționale.

Totodată, *persoană apropiată alesului local* este considerat soțul/soția, copilul, concubinul/concubina subiectului declarării, persoana aflată la întreținerea subiectului declarării⁷¹, de asemenea persoana înrudită prin sânge sau prin adopție cu subiectului declarării (părinte, frate/soră, bunic/bunică, nepot/nepoată, unchi/mătușă) și persoana înrudită prin afinitate cu subiectul declarării (cumnat/cumnată, socru/soacră, ginere/noră)⁷².

8.1 Tipologia conflictelor de interese

Conform Legii 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, se deosebesc următoarele tipuri de conflicte:

- *conflict de interese potențial* – situația în care interesele personale ale alesului local ar putea conduce la apariția unui conflict de interese real;
- *conflict de interese real* – apare în cazul în care alesul local este chemat să rezolve o cerere/un demers, să emită un act administrativ, să încheie direct sau prin intermediul unei persoane terțe un act juridic, să ia o decizie sau să participe la luarea unei decizii în care are interese personale sau care vizează persoane ce îi sunt apropiate, persoanele fizice și juridice cu care are relații cu caracter patrimonial și care influențează sau pot influența exercitarea imparțială și obiectivă a funcțiilor de ales local;
- *conflict de interese consumat* – reprezintă fapta alesului local de a admite un conflict de interese real, fără să fi respectat obligația de abținere înainte de declarare și soluționare, și/sau fără a-l fi declarat⁷³.

8.2 Obligații de identificare și tratare a conflictelor de interese

Alesul local (președinții de raioane, consilierii locali, primarii) are următoarele obligații în legătură cu identificarea și tratarea conflictelor de interese, care se îndeplinesc în condițiile legislației speciale:

- a. să informeze Autoritatea Națională de Integritate imediat, dar nu mai târziu de 3 zile de la data constatării, despre orice situație de conflict de interese real în care se află⁷⁴;
- b. să evite consumarea conflictului de interese prin abținere de la exercitarea atribuțiilor sale în măsura în care acestea sunt amenințate de conflictul de interese, până la soluționarea acestuia⁷⁵.

Autoritatea Națională de Integritate înregistrează declarațiile privind conflictele de interese ale subiecților menționați în Registrul declarațiilor privind conflicte de

⁷⁰ Legea integrității, 82/2017, art.14 alin.(1)

⁷¹ Legea 133/2016 stabilește în art.3 că *persoană aflată la întreținere* este persoana care întrunește cumulativ următoarele condiții: a) locuiește împreună cu subiectul declarării sau este întreținută de acesta, inclusiv în baza unui contract de întreținere pe viață; b) are un venit anual ce nu depășește două salarii medii lunare pe economie.

⁷² Legea 133/2016 cu privire la declararea averilor și intereselor personale, art.3

⁷³ *Ibidem*, art.12 alin.(1)-(3) și alin.(10)

⁷⁴ *Ibidem*, art.12 alin.(7)

⁷⁵ *Ibidem*, art.12 alin.(4) și Legea integrității 82/2017, art.14 alin.(2)

interese. A se vedea în *Anexa 5 Model de Registru al declarațiilor privind conflictele de interes*⁷⁶.

Pentru a evita consumarea conflictului de interese, alesul local este ținut să nu rezolve cererea/demersul, să nu emită actul administrativ, să nu încheie, direct sau prin intermediul unei persoane terțe, actul juridic, să nu ia sau să nu participe la luarea deciziei în exercitarea funcției sale până la soluționarea conflictului de interese⁷⁷.

Informarea despre apariția unui conflict de interese real se va face până la soluționarea cererii/demersului, emiterea actului administrativ, încheierea, directă sau prin intermediul unei persoane terțe, a actului juridic, participarea la luarea deciziei sau luarea deciziei și va lua forma unei declarații scrise ce trebuie să conțină date despre natura conflictului de interese și despre modul în care acesta influențează sau poate influența îndeplinirea imparțială și obiectivă a funcției de ales local⁷⁸. În acest sens, *Anexa 4 din Ghid conține un formular de declarare a conflictului de interese real* de către aleșii locali și de către agenți publici din cadrul APL.

Autoritatea Națională de Integritate are obligația de a soluționa conflictele de interese ale aleșilor locali în termen de 3 zile lucrătoare de la primirea informației privind existența unui conflict de interese real, prin oferirea uneia dintre următoarele soluții:

- recomandarea de a delega responsabilitatea de emiterere/adoptare a actului administrativ, de încheiere a actului juridic, de participare la luarea deciziei sau de luare a deciziei de către un terț;
- recomandarea de a accepta emiterea/adoptarea actului administrativ, încheierea actului juridic, participarea la luarea deciziei sau luarea deciziei⁷⁹.

Totodată, alte categorii de agenți publici care activează în cadrul APL, la fel, sunt obligați să nu admită conflicte de interese și să le declare, doar că ei le declară la conducătorul APL (după caz, primar, președintele raionului, președintele consiliului local). La rândul său, obligațiile de identificare și tratare a conflictelor de interese în cadrul APL de către conducătorii APL sunt:

- a. să nu admită cu bună știință exercitarea atribuțiilor de serviciu de către aleșii locali și alți agenți publici din cadrul APL în situații de conflict de interese real;

- b. să asigure ținerea evidenței declarațiilor de conflict de interese în Registrul declarațiilor privind conflicte de interese⁸⁰ și să desemneze persoana responsabilă în acest sens;
- c. să soluționeze conflictul de interese declarat în termen de cel mult 3 zile de la data aducerii la cunoștință, aplicând opțiunile de soluționare prevăzute de legislația specială, luând în considerare interesele APL, interesul public și interesele legitime ale agentului public, nivelul, tipul funcției deținute de acesta, natura conflictului de interese, precum și alți factori;
- d. să se adreseze Autorității Naționale de Integritate în cazul în care nu poate soluționa conflictul de interese declarat de agentul public;
- e. să informeze semestrial, în formă scrisă, Autoritatea Națională de Integritate despre conflictele de interese consumate depistate și măsurile întreprinse⁸¹.

În toate celelalte cazuri în care au fost declarate situații de conflicte de interese de către agenții publici, conducătorii APL, în termen de 3 zile de la data la care a fost informat despre conflictul de interese real, are obligația să soluționeze conflictul de interese, aplicând una dintre următoarele opțiuni, în măsura în care legile speciale nu prevăd altfel:

- restricționarea accesului agentului public, afectat de un conflict de interese, la anumite informații sau restricționarea participării lui la examinarea situațiilor care au legătură cu interesul său personal;
- transferul agentului public într-o altă funcție, cu acordul scris al acestuia;
- redistribuirea sarcinilor și responsabilităților agentului public, atunci când se consideră că un anumit conflict de interese real va continua să existe⁸².

Legea prevede expres obligația agentului public care și-a declarat conflictul de interese real în care se află să se conformeze deciziei de soluționare a acestuia⁸³.

⁷⁶ Legea 133/2016 privind declararea averilor și intereselor personale, art.12 alin.(8)

⁷⁷ *Ibidem*, art.12 alin.(4) lit.b)

⁷⁸ *Ibidem*, art.12 alin.(5)

⁷⁹ *Ibidem*, art.14 alin.(8)

⁸⁰ Modelul Registrului privind declarațiilor privind conflictele de interese este prevăzut în Anexa nr.4 la Legea 133/2016 privind declararea averilor și intereselor personale.

⁸¹ Legea 133/2016 privind declararea averilor și intereselor personale, art.13 alin.(1) și Legea integrității 82/2017, art.14 alin.(3)

⁸² *Ibidem*, art.14 alin.(5)

⁸³ *Ibidem*, art.14 alin.(9)

8.3 Efectul actelor emenate în situații de conflict de interes

Efectul actelor emise, adoptate sau încheiate cu încălcarea dispozițiilor privind conflictul de interese este nulitatea absolută, constatată de instanța de judecată, la cererea Autorității Naționale de Integritate sau a persoanelor care se consideră lezate în drepturi ca urmare a conflictului de interese.

Nulitatea absolută nu survine doar în situația în care anularea actului ar aduce daune interesului public⁸⁴.

Legislația specială stabilește că un consilier poate fi prezent la ședința consiliului, însă nu participă la adoptarea deciziilor în condițiile existenței unui conflict de interese, atunci când:

- el personal, soția (soțul), copiii, părinții săi au un interes patrimonial în problema supusă dezbaterii;
- este conducător sau membru al organelor de conducere ale întreprinderii, instituției, organizației sau ale filialelor și reprezentanțelor acestora, în a căror privință se adoptă decizia;
- se află în situație de incompatibilitate, conform prezentei legi și Legii privind statutul alesului local, iar incompatibilitatea durează mai mult de 30 de zile de la data apariției.

Deciziile adoptate de consiliul local pot fi declarate nule, în condițiile legii, de către instanța de contencios administrativ⁸⁵.

8.4 Răspunderea pentru conflictele de interese consumate

Constatarea conflictelor de interese consumate ale alesului local și/sau al altor agenți publici ai APL determină introducerea numelui său în **Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică**⁸⁶, ținut de Autoritatea Națională de Integritate și publicat pe site-ul ei www.ani.md, iar persoanele incluse în acest registru, după cum

sugerează chiar denumirea lui, nu pot fi angajate în funcții publice și de demnitate publică pentru o perioadă de 3 ani⁸⁷.

Totodată, încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese constituie temei pentru răspunderea contravențională sau penală și pentru revocarea, destituirea sau, după caz, încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale subiectului în cauză⁸⁸.

Astfel, legislația specială prevede că atât mandatul consilierului local și cel al primarului încetează înainte de termen în caz de: c') stabilire, prin act de constatare rămas definitiv, a emiterii/adoptării de către acesta a unui act administrativ, încheierii directe sau prin intermediul unei persoane terțe a unui act juridic, luării sau participării la luarea unei decizii fără soluționarea conflictului de interese real în conformitate cu prevederile legislației privind reglementarea conflictului de interese⁸⁹. În cazul consilierului local, mandatul se retrage de către consiliul local⁹⁰.

Astfel, nedeclararea și nesoluționarea conflictului de interese atrage răspundere contravențională, în conformitate cu prevederile art.313² ale Codului contravențional, care se pedepsește cu amendă între 200 și 400 unități convenționale și privare de dreptul de a ocupa anume funcții până la un an.

Începând cu 1 iunie 2018, prin art.326¹ din Codul penal a fost incriminată exercitarea atribuțiilor în sectorul public în situație de conflict de interese, în vederea obținerii, directe sau indirecte, a unui avantaj patrimonial a cărui valoare depășește 10000 de unități convenționale, pentru sine sau pentru o persoană apropiată în sensul Legii nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, dacă conflictul de interese nu a fost declarat și soluționat în conformitate cu legislația privind declararea și controlul averii și a intereselor personale. În cazul aleșilor locali cu statut de demnitate publică (primar, președinti și vicepreședinte), sancțiunea stabilită este amendă în mărime de la 15000 la 20000 de unități convenționale sau cu închisoare de la 2 la 5 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa funcții publice pe un termen de la 5 la 10 ani.

⁸⁴ *Ibidem*, art.15

⁸⁵ Legea 436/2006 privind administrația publică locală, art.21 alin.(1)

⁸⁶ *Ibidem*, art.23 alin.(8)

⁸⁷ *Ibidem*, art.23 alin.(3) și (6)

⁸⁸ *Ibidem*, art.23 alin.(4)

⁸⁹ Legea 768/2000 privind statutul alesului local, art.5 alin.(2) lit.c') și alin.(4) lit.a'), Legea 436/2006 privind administrația publică locală, art.24 alin.(1) lit.g)

⁹⁰ Legea 436/2006 privind administrația publică locală, art.24 alin.(1)

MONITORIZAREA CONFLICTELOR DE INTERESE:

Cercul de subiecți: aleșii locali.

Modalitatea de monitorizare: Monitorizarea conflictelor de interese ale aleșilor locali poate fi făcută prin mai multe metode. Informațiile despre deciziile importante luate în conflict de interese, de regulă, ajung să fie expuse într-o formă sau altă de către persoanele afectate de deciziile luate în situații de conflict de interese. Pentru a afla dacă o decizie este afectată de conflict de interese, pot fi verificate interesele personale ale aleșilor locali prin accesarea declarațiilor de averi și interese personale ale aleșilor locali pe pagina web a Autorității Naționale de Integritate. În aceste declarații sunt indicate relațiile aleșilor locali, ale soților/soțiilor, concubinilor/concubinelor acestora cu organizațiile comerciale, necomerciale și internaționale. Prin urmare, cunoașterea acestor relații permite o monitorizare mai eficientă a implicării aleșilor locali în luarea deciziilor de care beneficiază persoanelor lor apropiate și entitățile juridice cu care ei au legătură.

Dacă situațiile de conflict de interese ale aleșilor locali sunt declarate înainte de luarea deciziilor și soluționate de către Autoritatea Națională de Integritate, deciziile luate ulterior, în conformitate cu soluția impusă, nu se califică ca încălcare a regimului conflictelor de interese.

În cazul depistării conflictelor de interese consumate ale aleșilor locali, de sesizat Autoritatea Națională de Integritate în vederea inițierii unui control.

De asemenea, monitorizarea poate fi realizată prin solicitarea de la APL a următoarelor informații:

- numărul conflictelor de interese declarate;
- numărul conflictelor soluționate în cadrul APL;
- numărul conflictelor de interese sesizate la Autoritatea Națională de Integritate;
- numărul actelor de constatare ale Autorității Naționale de Integritate cu privire la conflictele de interese.

9

FAVORITISMUL

În vederea asigurării servirii interesului public cu imparțialitate și obiectivitate, practicile de favoritism în cadrul entităților publice, inclusiv în cadrul APL, sunt inadmisibile⁹¹.

Potrivit legii, *favoritismul* este sprijinul acordat în exercițiul funcțiunii de către agentul public persoanelor fizice sau juridice la soluționarea problemelor acestora, indiferent de motive, care nu este prevăzut de actele normative și care nu întrunește elementele unui conflict de interese sau elementele unei infracțiuni⁹².

La modul practic, conceptul de „favoritism” se deosebește de conceptul „conflictului de interese” prin faptul că favoritismul se referă la un cerc mai larg de persoane decât persoanele apropiate, în sensul legislației ce reglementează conflictul de interese. Totodată, conflictul de interese presupune existența unui interes personal, pe cnd calificarea favoritismului (protecționismului) nu necesită demonstrarea acestuia. Suficient pentru încadrarea juridică a favoritismului (protecționismului) este **acordarea sprijinului în exercițiul funcției, dacă acest sprijin nu este prevăzut de legislație**.

Aleșii locali au obligația să nu admită favoritism în activitatea lor profesională⁹³.

La rândul său, conducerea APL are următoarele obligații în vederea neadmiterii favoritismului:

- să nu admită cu bună știință practici de favoritism în activitatea aleșilor locali;

- să denunțe cazurile de favoritism despre care a aflat la Centrul Național Anticorupție⁹⁴.

Răspunderea pentru favoritism este prevăzută în Codul contravențional. Art.313¹ al Codului reglementează contravenția de „protecționism”, pentru care se aplică sancțiunea amenzii de la 60 la 90 de unități convenționale, în cazul persoanei fizice, și de la 72 la 150 de unități convenționale în cazul persoanei cu funcție de răspundere.

Constatarea contravenției de protecționism este dată în competența Centrului Național Anticorupție.

MONITORIZAREA FAVORITISMULUI:

Cercul de subiecți: aleșii locali.

Modalitatea de monitorizare: După natura lor, actele de favoritism, de regulă, nu se manifestă deschis. Prin urmare, aflarea oricărei informații în acest sens urmează a fi sesizată Centrului Național Anticorupție, în vederea investigării și constatării, după caz, a actului de favoritism admis de către alesul local.

⁹¹ Legea integrității 82/2017, art.15 alin.(1)

⁹² Noțiunea de „favoritism” a fost înlocuită de „protecționism” anterior utilizată în legislația privind prevenirea și combaterea corupției. Sintagma „protecționism” este utilizat în continuare în legislația contravențională (art.313¹). Definiția „favoritismului” este prevăzută în Legea integrității 82/2017, art.3

⁹³ Legea integrității 82/2017, art.15 alin.(2)

⁹⁴ *Ibidem*, art.15 alin.(3)

10

CADOURILE

Regimul juridic al cadourilor oferite aleșilor local este același cu regimul juridic general stabilit pentru celelalte categorii de agenți publici, fiind reglementat în art.16 al Legii integrității 82/2017 și Hotărârea Guvernului 116/2020 privind regimul juridic al cadourilor.

Pentru a evita apariția manifestărilor de corupție în activitatea APL, a aleșilor locali și a altor categorii de agenți publici încadrați în APL, le este interzis să solicite sau să accepte cadouri (bunuri, servicii, favoruri, invitații sau orice alt avantaj) care le sunt destinate personal sau familiei lor, dacă oferirea sau acordarea lor este legată direct sau indirect de desfășurarea activității lor profesionale (cadouri inadmisibile). Solicitarea sau acceptarea cadourilor inadmisibile constituie acte de corupție în sensul Codului penal⁹⁵.

Conducătorii APL au următoarele obligații în legătură cu asigurarea respectării regimului juridic al cadourilor:

- a. să adopte acte administrative de stabilire a regulilor de organizare a activităților aferente respectării regimului juridic al cadourilor în cadrul APL;
- b. să desemneze membrii comisiei de evidență și evaluare a cadourilor și să asigure condițiile necesare activității lor;
- c. să asigure evidența, într-un registru special, inclusiv electronic, a tuturor cadourilor primite de către aleși locali și alte categorii de agenți publici încadrați în APL;
- d. să asigure încasarea în bugetul APL a sumelor ce rezultă din răscumpărarea cadourilor admisibile, în cazurile în care răscumpărarea lor este posibilă;
- e. să predea Procuraturii Anticorupție sau, după caz, Centrului Național Anticorupție cadoul inadmisibil care i-a fost transmis de aleșii locali și alți agenți publici din cadrul APL, în cazurile prevăzute;
- f. să asigure desfășurarea corespunzătoare a activității profesionale a aleșilor locali și, după caz, a altor categorii de agenți publici din cadrul APL, cărora le-au fost oferite cadouri inadmisibile;
- g. să asigure publicarea pe pagina web a APL a registrului special de evidență a cadourilor;
- h. să tragă la răspundere disciplinară agenții publici (cu excepția aleșilor locali) din cadrul APL care încalcă regimul juridic al cadourilor, precum și să informeze organele de drept despre aleșii locali care comit astfel de încălcări⁹⁶.

10.1 Bunuri care nu se consideră cadouri

În sensul legislației în vigoare, nu se consideră cadouri și sunt exceptate oricărei declarări următoarele categorii de bunuri:

- medaliile, decorațiile, insignele, ordinele, eșarfele, colanele și altele asemenea permise în exercitarea funcției;
- obiectele de birotică și papetărie (produse de stocare a datelor, genți din pânză, agende, blocnotesuri, carnete și caiete sub diferite forme, mape, creioane, pixuri, markere și alte obiecte similare) recepționate de agenții publici cu ocazia participării acestora la seminare de instruire, conferințe, mese rotunde și alte evenimente similare;
- produsele perisabile;
- cadourile primite de agenții publici sub formă de beneficii sau reduceri la achiziționarea unor bunuri și servicii acordate unei categorii largi de persoane, publicului în general sau unei întregi clientele;
- cheltuielile plătite de către o organizație necomercială autohtonă sau străină, o entitate publică străină sau autohtonă pentru participarea la o conferință, vizită de studiu, misiune de cercetare sau orice altă întâlnire în interes de serviciu⁹⁷.

⁹⁵ Legea integrității, 82/2017, art.16 alin.(1)

⁹⁶ *Ibidem*, art.16 alin.(5)

⁹⁷ Hotărârea Guvernului nr.116/2020 privind regimul juridic al cadourilor, Anexa Regulamentul privind regimul juridic al cadourilor, pct.7

10.2 Cadouri admisibile

Cadourile admisibile sunt cadourile oferite din politețe sau primite cu prilejul acțiunilor de protocol, care pot fi acceptate de agenții publici, inclusiv de către aleșii locali.

Sunt considerate *cadouri oferite din politețe* – cadourile oferite în contextul unor sărbători/evenimente personale/profesionale/naționale în semn de înaltă apreciere, care nu influențează și nu sunt susceptibile de a fi percepute ca influențând îndeplinirea imparțială a atribuțiilor de serviciu.

Sunt *cadouri oferite cu prilejul acțiunilor de protocol* – bunuri, inclusiv produse perisabile, oferite, de obicei, în cadrul delegațiilor oficiale sau oferite reprezentanților unei alte entități publice, comunități sau guvern străin⁹⁸. Cadourile oferite cu prilejul acțiunilor de protocol trebuie să fie acceptate de aleșii locali și alți agenți publici ai APL în numele APL. Primirea cadourilor oferite cu prilejul acțiunilor de protocol se înregistrează în Registrul de evidență a cadourilor admisibile. Cadoul oferit cu prilejul acțiunilor de protocol se consideră proprietatea APL, indiferent de valoare⁹⁹.

Din categoria cadourilor admisibile nu fac parte:

- banii aflați în circulație, în monedă națională sau străină (cu excepția monedelor metalice jubiliare și comemorative);
- mijloacele și instrumentele financiare de plată.

Cadourile admisibile se declară și se înscriu într-un registru public, ținut de fiecare APL în parte. Valoare totală admisă a cadourilor oferite din politețe sau cu prilejul acțiunilor de protocol suma maximă de 1 000 de lei în decursul unui an calendaristic¹⁰⁰. Cadourile admisibile a căror valoare nu depășește limita stabilită pot fi păstrate de alesul local sau agentul public din cadrul APL care le-a primit sau pot fi transmise în gestiunea APL, în ambele cazuri, după declarare.

Cadourile admisibile care includ privilegiu, invitații/bilete la evenimente sportive, culturale sau sociale, acoperirea cheltuielilor de transport, cazare și diurnă, reduceri, gratuități și programe de loialitate, altele decât cele acordate unei categorii largi de persoane, publicului în general sau unei întregi clientele, ori orice alte favoruri sau avantaje oferite unui agent public, inclusiv ales local, sunt pasibile de a fi declarate, evaluate și luate în evidență conform procedurii stabilite¹⁰¹.

⁹⁸ *Ibidem*, pct.2

⁹⁹ *Ibidem*, pct.3 și 4

¹⁰⁰ Hotărârea Guvernului nr.116/2020 privind regimul juridic al cadourilor, pct.1

¹⁰¹ Hotărârea Guvernului nr.116/2020 privind regimul juridic al cado-

Cadourile admisibile a căror valoare depășește limita stabilită se transmit în gestiunea APL după ce sunt declarate. În cazul în care alesul local își anunță intenția de a păstra cadoul admisibil a cărui valoare depășește limita stabilită, aceasta este în drept să-l răscumpere, achitând în bugetul APL diferența dintre valoarea cadoului și limita stabilită¹⁰².

Dacă alesului local / altui agent public din cadrul APL i se oferă un cadou admisibil, acesta are următoarele obligații:

- a. să predea cadoul comisiei de evidență și evaluare a cadourilor din cadrul APL în termen de 3 zile din momentul primirii sau din momentul revenirii din deplasarea de serviciu în timpul căreia l-a primit;
- b. să declare împrejurările în care i-a fost oferit cadoul, cu precizarea intenției de a-l păstra sau de a-l transmite în gestiunea APL;
- c. să răscumpere cadoul dacă a decis să-l păstreze, achitând în bugetul APL diferența dintre valoarea cadoului, estimată de către comisia de evidență și evaluare a cadourilor, și limita stabilită¹⁰³.

10.3 Cadouri inadmisibile

Cadouri inadmisibile sunt cadourile (bunuri, servicii, favoruri, invitații sau orice alt avantaj) solicitate sau acceptate de către aleșii locali și alți agenți publici încadrați în APL, care le sunt destinate personal sau familiei lor, atunci când oferirea sau acordarea cadourilor este legată direct sau indirect de desfășurarea activității lor profesionale. Solicitarea sau acceptarea cadourilor inadmisibile constituie acte de corupție în sensul Codului penal¹⁰⁴.

Dacă alesului local/ altui agent public din cadrul APL i se propune un cadou inadmisibil, acesta are următoarele obligații:

- a. să refuze cadoul;
- b. să se asigure cu martori, inclusiv dintre colegii de serviciu, după posibilitate;
- c. să raporteze imediat această tentativă autorității anticorupție responsabile;
- d. să anunțe și să-l transmită conducătorului APL, în cazul oferirii cadoului fără știrea sa (lăsat în birou, în anticam-

urilor, Anexa Regulamentul privind regimul juridic al cadourilor, pct.5

¹⁰² Legea integrității, 82/2017, art.16 alin.(2)

¹⁰³ *Ibidem*, art.16 alin.(4)

¹⁰⁴ Legea integrității, 82/2017, art.16 alin.(1)

meră etc.), concomitent cu întreprinderea acțiunii prevăzute la lit.d);

- e. să își exercite activitatea profesională în mod corespunzător, în special cea pentru care i s-a oferit cadoul¹⁰⁵.

10.4 Comisia de evidență și evaluare a cadourilor. Evaluarea cadourilor

În cadrul APL se constituie, prin act administrativ al conducătorului, Comisia de evidență și evaluare a cadourilor (în continuare – *Comisie*). Comisia este compusă din 3 membri, din care fac parte președintele și secretarul. Din componența Comisiei face parte, în mod obligatoriu, un angajat al serviciului economic-financiar din cadrul APL, care, de regulă, are calitatea de secretar. Prin actul administrativ de constituire a Comisiei sunt desemnați și 3 supleanți. Activitatea în cadrul Comisiei nu este remunerată. Comisia are următoarele atribuții:

- ține evidența cadourilor admisibile și inadmisibile;
- evaluează cadourile admisibile;
- returnează cadoul admisibil beneficiarului;
- propune conducătorului APL, după caz, păstrarea cadoului admisibil în proprietatea APL, transmiterea cadoului inadmisibil către Centrul Național Anticorupție sau transmiterea cadoului admisibil cu titlu gratuit în scopuri de caritate;
- asigură păstrarea și securitatea cadourilor admisibile predate Comisiei;
- inventariază cadourile admisibile;
- predă cadourile inadmisibile recepționate de la beneficiari Centrului Național Anticorupție;
- menține și actualizează, trimestrial, pe pagina web oficială a APL, Registrul de evidență a cadourilor admisibile și Registrul de evidență a cadourilor inadmisibile (în continuare – *registre*).

Ședințele Comisiei se convoacă în termen de 3 zile lucrătoare de la data depunerii de către beneficiar a demersului privind predarea cadoului admisibil¹⁰⁶.

Comisia evaluează cadoul admisibil, ținând cont de prețul de piață al acestuia indicat în demersul beneficiarului sau

documentele anexate la demers. În cazurile în care stabilirea valorii serviciilor, favorurilor, privilegiilor, invitațiilor sau a oricărui alt avantaj prezintă dificultăți pentru beneficiar, acesta le va declara fără a indica valoarea cadoului. În cazul absenței informațiilor privind prețul cadoului admisibil, Comisia determină valoarea acestuia pornind de la prețul de piață la data predării cadoului admisibil pentru bunuri sau servicii analogice și utilizând o medie de trei mostre ale căror prețuri să difere semnificativ. Dacă se cunoaște prețul cadoului admisibil în valută străină, valoarea acestuia se stabilește în lei moldovenești la cursul oficial stabilit de Banca Națională a Moldovei la ziua evaluării.

În cazul în care Comisia ajunge la concluzia că respectivul cadou admisibil poate avea o valoare istorică, științifică, artistică sau altă valoare culturală și evaluarea acestuia este imposibilă din cauza unicității sale, precum și în situația în care nu se ajunge la un consens asupra valorii cadoului admisibil, Comisia, în termen de 5 zile lucrătoare, va înainta un demers scris experților în domeniu pentru obținerea raportului de evaluare. Consultarea experților se efectuează de către APL care solicită evaluarea cadoului admisibil. Evaluarea se efectuează din contul mijloacelor financiare ale APL solicitante¹⁰⁷.

Ca urmare a evaluării, Comisia ia una dintre următoarele decizii:

1. returnarea cadoului admisibil beneficiarului – în cazul în care valoarea cadourilor admisibile în decursul unui an calendaristic nu depășește cumulativ suma de 1 000 de lei;
2. răscumpărarea cadoului admisibil dacă beneficiarul solicită acest lucru – în cazul în care valoarea cadourilor admisibile în decursul unui an calendaristic depășește cumulativ suma de 1 000 de lei;
3. trecerea cadoului admisibil în proprietatea APL:
  - în cazul în care valoarea cumulativă a cadourilor admisibile în decursul unui an calendaristic depășește suma de 1000 de lei și beneficiarul nu a prezentat, în termenul stabilit, dovada de plată a contravalorii;
  - dacă beneficiarul solicită în mod expres în demersul privind predarea cadoului admisibil transmiterea acestuia în proprietatea APL;
- 4) predarea către Centrul Național Anticorupție a cadourilor recepționate de la beneficiari, care, în urma evaluării Comisiei, sunt considerate cadouri inadmisibile, cu informarea conducătorului APL.

În cazul în care nu este de acord cu decizia Comisiei de trecere a cadoului admisibil în proprietatea APL, benefi-

¹⁰⁵ *Ibidem*, art.16 alin.(3)

¹⁰⁶ Hotărârea Guvernului nr.116/2020 privind regimul juridic al cadourilor, Anexa Regulamentului privind regimul juridic al cadourilor, pct.8-12

¹⁰⁷ *Ibidem*, pct.16-20

ciarul este în drept să conteste în instanța de contencios administrativ¹⁰⁸.

10.5 Evidența cadourilor

Beneficiarul are obligația să declare cadourile admisibile și cele inadmisibile în cazul oferirii acestora fără știrea sa (lăsat în birou, anticameră etc.). Solicitarea sau acceptarea cadourilor inadmisibile constituie acte de corupție în sensul Codului penal al Republicii Moldova nr. 985/2002 și Legii integrității nr. 82/2017.

Cadourile admisibile sunt prezentate Comisiei de către beneficiar în starea inițială, în termen de 3 zile lucrătoare de la primire. În cazul în care cadoul admisibil este primit în timpul aflării beneficiarului în deplasare, acesta urmează a fi prezentat în termen de 3 zile lucrătoare de la data revenirii la locul de muncă.

Beneficiarul înaintează Comisiei un demers privind predarea cadoului admisibil (în continuare – *demers*), formulat în scris, care este însoțit de cadoul admisibil primit și, după caz, de alte documente aferente acestuia.

După primirea demersului, secretarul Comisiei întocmește un act de predare–primire a cadoului admisibil, conform Anexei nr. 2. Copia actului de predare–primire este eliberată beneficiarului.

Cadourile admisibile se înregistrează într-un registru special, cu caracter public, ținut manual și electronic, denumit Registrul de evidență a cadourilor admisibile (*a se vedea Anexa 7 la Ghid care conține modele ale Registrelor de evidență a cadourilor admisibile și inadmisibile*).

La oferirea unui cadou inadmisibil, beneficiarul are obligația să îl refuze, asigurându-se cu cel puțin un martor, inclusiv dintre colegii de serviciu, după posibilitate. Beneficiarul anunță imediat, în scris, conducătorul APL în care activează, despre tentativa oferirii și/sau oferirea cadoului inadmisibil, iar în cazul oferirii acestuia fără știrea sa – imediat ce a cunoscut despre oferirea lui.

Beneficiarul raportează imediat tentativa oferirii și/sau oferirea cadoului inadmisibil Centrului Național Anticorupție. Raportarea documentată este făcută prin poșta electronică, la care se atașează demersul semnat olograf sau electronic și scanat de către beneficiar, conținând și viza aplicată a conducătorului APL în care activează beneficiarul, demersul fiind expediat în original, în termen de 3 zile lucrătoare, prin poștă, Centrului Național Anticorupție.

Cadourile inadmisibile sunt transmise imediat de către beneficiar conducătorului APL printr-un demers (*a se vedea în Anexa 6 la Ghid formularul predării cadourilor inadmisibile*).

În cazul oferirii cadoului inadmisibil fără știrea beneficiarului, acesta este transmis imediat ce beneficiarul a cunoscut despre oferirea lui.

Cadoul inadmisibil recepționat de la beneficiar este predat, printr-un demers, Centrului Național Anticorupție de către conducătorul APL, cu informarea Comisiei în termen de 3 zile lucrătoare de la momentul recepționării acestuia.

Cadourile inadmisibile se înscriu într-un registru special, cu caracter public, ținut manual și electronic, denumit Registrul de evidență a cadourilor inadmisibile (*a se vedea Anexa 7 la Ghid*). Procedura de înscriere în Registrul de evidență a cadourilor inadmisibile este similară celei pentru înregistrarea cadourilor admisibile.

Înscrierea în registru se efectuează imediat după întocmirea actului de predare–primire a cadoului admisibil și a demersului în privința cadoului inadmisibil, prin atribuirea unui număr de înregistrare. Atribuirea numărului de înregistrare a cadoului în registru are loc în ordine consecutivă. Înregistrarea repetată a cadoului admisibil sau inadmisibil în registru se interzice. Fiecare înscriere în registre se certifică prin semnătura secretarului¹⁰⁹.

10.6 Utilizarea, răscumpărarea și păstrarea cadourilor

Dacă valoarea cadoului nu depășește limitele stabilite, Comisia returnează beneficiarului cadoul admisibil în termen de 3 zile lucrătoare, întocmind un act de returnare (*a se vedea modelul stabilit în Anexa 6 din Ghid*).

Dacă valoarea cadoului depășește valoarea stabilită, Comisia este obligată să informeze beneficiarul în termen de o zi despre dreptul său de răscumpărare a cadoului admisibil, dacă acesta achită contravaloarea cadoului admisibil, stabilită prin decizia Comisiei. Plata contravalorii se face în termen de 30 de zile în contul bugetului APL. După prezentarea dovezii de plată cadoul admisibil este returnat beneficiarului în termen de 3 zile lucrătoare. Dacă beneficiarul nu a prezentat dovada de plată a contravalorii în termenul specificat, Comisia ia decizia de trecere a cadoului admisibil în proprietatea APL.

În cazul în care cadourile admisibile declarate de către beneficiar nu au atins valoarea cumulativă de 1000 de lei, prevăzută pentru un an calendaristic, Comisia informează beneficiarul despre posibilitatea răscumpărării cadoului admisibil oferit ulterior. În cazul în care valoarea cadourilor admisibile declarate de către beneficiar a atins suma cumulativă de 1000 de lei prevăzută pentru un an calendaristic, Comisia va informa beneficiarul despre:

- posibilitatea răscumpărării cadoului admisibil oferit

¹⁰⁸ *Ibidem*, pct.22-23

¹⁰⁹ *Ibidem*, pct.24-42

ulterior, achitând contravaloarea acestuia stabilită de Comisie;

- posibilitatea refuzului de a răscumpăra cadoul admisibil oferit, cu transmiterea acestuia în proprietatea APL.

În cazul adoptării deciziei de trecere a cadoului admisibil în proprietatea APL, Comisia transmite cadoul admisibil APL în termen de 30 de zile.

Cadourile admisibile trecute în proprietatea APL și cele inadmisibile transmise Centrului Național Anticorupție, care prezintă valoare istorică, științifică, artistică sau altă valoare culturală, precum și obiectele de cult pot fi transmise cu titlu gratuit în folosința/prorietatea muzeelor, bibliotecilor, instituțiilor, cu informarea Ministerului Educației, Culturii și Cercetării. Odată cu transmiterea cadoului admisibil se face mențiunea respectivă în registru, indicându-se data transmiterii. În cazul în care cadoul admisibil prezintă valoare pentru APL, acesta poate rămâne în proprietatea APL, cu informarea Ministerului Educației, Culturii și Cercetării.

Anual Comisia inventariază cadourile admisibile aflate în proprietatea APL și propune conducătorului APL lista cadourilor admisibile ce pot fi înstrăinate sau transmise cu titlu gratuit în scopuri de caritate. Conducătorul APL aprobă lista respectivă.

Cadourile admisibile trecute în proprietatea APL și cele inadmisibile transmise Centrului Național Anticorupție pot fi transmise cu titlu gratuit în scopuri de caritate.

Înstrăinarea cadourilor admisibile trecute în proprietatea APL și a celor inadmisibile transmise Centrului Național Anticorupție se efectuează în conformitate cu prevederile Regulamentului privind licitațiile cu strigare și cu reducere, aprobat prin Hotărârea Guvernului 136/2009. Mijloacele bănești încasate din înstrăinarea cadourilor se transferă în contul bugetului APL.

APL creează condițiile necesare pentru păstrarea cadourilor admisibile trecute în proprietatea lor, rezervând încăperi sau spații adecvate pentru asigurarea integrității acestora. În acest sens, APL pot dispune, după caz, crearea unui muzeu sau a unei săli de expoziție. Conducătorul APL numește prin act administrativ persoana responsabilă pentru păstrarea cadourilor admisibile trecute în proprietatea APL în încăperile și spațiile destinate în acest scop.

MONITORIZAREA CADOURILOR:

Cercul de subiecți: aleșii locali.

Modalitatea de monitorizare: Verificarea publicării registrelor cadourilor pe pagina web a APL și a conținutului lor.

Suplimentar, solicitarea informației în baza Legii 982/2000 privind accesul la informații a următoarelor date (trimestrial, semestrial sau anual):

- crearea comisiei de evaluare și evidență a cadourilor;
- numărul cadourilor predate comisiei de evidență și evaluare a cadourilor în cadrul APL;
- numărul și suma cadourilor răscumpărate în cadrul APL;
- numărul de cadouri inadmisibile, transmise agenției anticorupție și numărul de dosare penale și contravenționale instrumentate;
- registrele de evidență a cadourilor publicate pe paginile web ale APL.

11

REAȚIA LA MANIFESTĂRI DE CORUPȚIE

Pentru buna funcționare a APL, în conformitate cu mandatul său legal de servire a interesului public și pentru asigurarea neafectării drepturilor omului, a imaginii și reputației APL, aleșii locali și alți agenți publici în cadrul APL **sunt obligați** să nu admită și să denunțe neîntârzat încercările de implicare a lor în manifestări de corupție (acte de corupție, conexe corupției și fapte coruptibile)¹¹⁰.

Aleșii locali și alți angajați ai APL cărora le sunt cunoscute cazuri de manifestări de corupție, practici ilegale și lipsite de etică ce amenință interesul public, ce au loc în cadrul APL din care fac parte **sunt în drept** să depună o dezvăluire a practicilor ilegale la conducerea APL sau, după caz, la autoritatea anticorupție responsabilă¹¹¹.

Generalizând, pentru a întruni cerințele de integritate profesională, reacția aleșilor locali și a altor angajați ai APL cerută de lege la manifestări de corupție este:

- Denunțare **obligatorie** a încercărilor terților de a-i atrage în manifestări de corupție;
- Denunțare **facultativă** a manifestărilor de corupție săvârșite de alte persoane.

11.1 Denunțarea obligatorie a corupției ca martor

Atunci când este ținta unui act de corupție din partea unui terț, alesul local și angajatul APL este obligat:

- să refuze expres încercarea de implicare a sa în manifestări de corupție și să atenționeze, după posibilitate, persoana asupra caracterului ilegal al acestei încercări;
- să se asigure cu martori, inclusiv dintre colegii de serviciu, după posibilitate;
- să informeze neîntârzat CNA despre încercările de implicare a sa în manifestări de corupție, dacă acestea întrunesc elementele unei infracțiuni sau contravenții;

- să informeze neîntârzat administrația APL despre încercările de implicare a sa în manifestări de corupție în cazul în care acestea reprezintă alte tipuri de încălcări decât de ordin penal ori contravențional;
- să își exercite activitatea profesională în mod corespunzător, în special cea pentru care s-a încercat implicarea sa în manifestarea de corupție¹¹².

Conducerea APL are următoarele obligații în vederea neadmiterii manifestărilor de corupție și asigurării denunțării acestora:

- să transmită neîntârzat CNA informațiile care i-au fost comunicate de către aleșii locali și alți angajați ai APL cu privire la manifestările de corupție în care s-a încercat implicarea lor, dacă acestea întrunesc elementele unei infracțiuni sau contravenții și dacă aceste informații nu au fost comunicate CNA nemijlocit de către aleșii și/sau angajații respectivi;
- să asigure desfășurarea corespunzătoare a activității profesionale a aleșilor/ angajaților în privința cărora au fost întreprinse încercări de implicare în manifestări de corupție;
- să asigure luarea măsurilor administrative în vederea prevenirii altor încercări de implicare a aleșilor/angajaților în manifestări de corupție, similare celor care au fost denunțate;
- să tragă la răspundere disciplinară angajații care au omis să denunțe încercările de implicare a lor în manifestări de corupție;
- să ofere CNA, la solicitarea acestuia, informații cu privire la denunțarea manifestărilor de corupție de către aleși/angajați¹¹³.

Denunțarea unui act de corupție se poate face prin depunerea unei sesizări on-line prin intermediul paginii web a CNA (www.cna.md / Contacte / Sesizați CNA), telefonic la linia națională anticorupție 0 800 55555 sau prin depune-

¹¹⁰ Legea integrității, 82/2017, art.3 și art.18 alin.(1)

¹¹¹ *Ibidem*, art.18;

¹¹² *Ibidem*;

¹¹³ *Ibidem*, art.15

rea unei plângeri scrise. În acest sens, Ghidul conține în *Anexa 10 un formular de denunțare a unui act de corupție*.

Denunțarea actelor de corupție se face în condițiile Codului de procedură penală, iar denunțătorii care nu se simt în siguranță pe parcursul urmăririi penale, pot solicita aplicarea mecanismului prevăzut pentru protecția martorilor.

11.1 Denunțarea facultativă a corupției ca avertizor de integritate

Atunci când le devin cunoscute acte de corupție săvârșite de alți angajați, aleșii locali/agenții publici sunt în drept să facă o dezvăluire a practicilor ilegale, care, dacă întrunește condițiile necesare, se consideră avertizare de integritate. *Formulare de dezvăluire a practicii ilegale* sunt incluse în *Anexa 8* a Ghidului.

La rândul său, conducerii APL îi revin următoarele obligații în vederea asigurării protecției avertizorilor de integritate:

- a. să adopte actele administrative de stabilire a regulilor de organizare a activităților de denunțare a manifestărilor de corupție, de depunere a avertizărilor de integritate și de asigurare a protecției avertizorilor de integritate;
- b. să desemneze structura specializată responsabilă de înregistrarea avertizărilor de integritate;
- c. să asigure, prin intermediul structurii specializate, înregistrarea în condiții de confidențialitate a avertizărilor de integritate depuse de către aleșii locali/ angajații APL în registrul dezvăluirilor practicilor ilegale și a avertizărilor de integritate al APL;
- d. să asigure examinarea avertizării de integritate și comunicarea rezultatelor examinării în termen de cel mult 30 de zile din momentul înregistrării ei;
- e. să transmită CNA sau, după caz, unei alte autorități anticorupție responsabile competente informația, cuprinsă în avertizarea de integritate, cu privire la manifestările de corupție și/sau practicile ilegale și lipsite de etică ce amenință interesul public, care au loc în cadrul APL, dacă acestea întrunesc elementele unei infracțiuni sau contravenții;
- f. să asigure măsurile de protecție a avertizorului de integritate care invocă riscuri reale de întreprindere a acțiunilor de răzbunare împotriva sa din partea persoanei ale cărei acțiuni sau omisiuni le denunță în avertizare,
- g. să tragă la răspundere disciplinară persoanele responsabile din cadrul structurii specializate pentru neasigurarea înregistrării și examinării avertizărilor de

integritate ale aleșilor locali/ angajaților APL, pentru necomunicarea rezultatului examinării avertizării de integritate în termenul legal, precum și pentru neasigurarea protecției datelor cu caracter personal ale avertizorului de integritate;

- h. să suporte consecințele tragerii la răspundere disciplinară, contravențională sau, după caz, penală în cazul neasigurării măsurilor de protecție și admiterii cu bună știință a răzbunării împotriva alesului local/ angajatului APL care a depus o avertizare de integritate¹¹⁴.

Procedura de depunere, examinare, păstrare a avertizărilor de integritate și de sancționare pentru neluarea măsurilor de protecție, pentru acțiuni de răzbunare împotriva avertizorilor de integritate de bună-credință se reglementează de Legea 122/2018 privind avertizorii de integritate.

11.2 Înregistrarea avertizării de integritate

Alesul local/ angajatul APL este în drept să facă o dezvăluire de interes public care, dacă întrunește condițiile ce vor fi expuse mai jos, este considerată avertizare de integritate. În acest caz, dezvăluirea se înregistrează într-un registru special, fapt care îi conferă angajatului statut de avertizor de integritate și dreptul de a beneficia de protecție legală împotriva eventualelor răzbunări.

Dezvăluirea practicilor ilegale este de trei feluri:

1. internă – comunicată angajatorului,
2. externă – comunicată CNA și
3. publică – comunicată în mass-media și/sau societății civile¹¹⁵.

În mod normal, dezvăluirea practicilor ilegale, ce au loc într-o APL și care afectează interesul public, trebuie să se facă conducerii autorității, deoarece aceasta are, în mod normal, interesul de a asigura buna-desfășurare a activității APL în conformitate cu legislația, interesele legitime ale cetățenilor, angajaților și interesul public. Fiind prima entitate interesată, APL urmează să acționeze neîntârziat în vederea înlăturării amenințărilor și/sau prejudiciilor aduse interesului public prin practica ilegală dezvăluită de către alesul local/angajat, precum și în vederea protejării lui de eventualele răfuiele din partea persoanelor pretins vinovate de practica ilegală pe care acesta a dezvăluit-o.

¹¹⁴ *Ibidem*, art.18

¹¹⁵ Legea 122/2018 privind avertizorii de integritate, art.9

Angajatul poate omite procedurile de dezvăluire internă (conducerii APL) a practicii ilegale, făcând o dezvăluire externă sau publică, atunci când:

- consideră că angajatorul ar putea fi implicat în practicile ilegale dezvăluite;
- consideră că există riscul nerespectării confidențialității datelor sale;
- consideră că există riscul pierderii, al dispariției sau al distrugerii probelor;
- angajatorul nu i-a asigurat înregistrarea dezvăluirii practicilor ilegale sau nu l-a informat cu privire la rezultatele examinării în termenul prevăzut.

Clauzele de confidențialitate și secret profesional dintre angajator și angajat nu împiedică dezvăluirea practicilor ilegale.

Dezvăluirea internă și externă a practicii ilegale se face:

- în scris, pe suport de hârtie, fiind semnată de către alesul local/ angajat,
- prin sistemul electronic de dezvăluire on-line;
- prin comunicare la liniile telefonice anticorupție ale angajatorului sau ale CNA¹¹⁶.

Dezvăluirea se întocmește prin completarea de către angajat sau, după caz, de către operatorul liniei telefonice a *formulelor de dezvăluire internă sau externă a practicilor ilegale* prevăzute în Anexa 8 a Ghidului. Dezvăluirea practicii ilegale se înscrie în *Registrul dezvăluirilor practicilor ilegale și al avertizărilor de integritate*, al cărui model este prevăzut în Anexa 9 a Ghidului¹¹⁷. În cazul în care dezvăluirea internă a practicii ilegale conține elementele constitutive ale unei contravenții sau infracțiuni, angajatorul este obligat să transmită informația cuprinsă în dezvăluire unei autorități competente (în cazuri de corupție – CNA sau, după caz, Procuraturii Anticorupție).

Legea avertizorilor de integritate garantează confidențialitatea. Astfel, identitatea alesului local/ angajatului care dezvăluie practici ilegale nu se divulgă și nu se comunică persoanelor bănuite de asemenea practici, dacă alesul/ angajatul însuși nu dezvăluie sau nu comunică identitatea sa. Datele cu caracter personal pot fi divulgate doar în cazul urmăririi penale pornite în baza dezvăluirii de interes public. În acest caz, avertizorul de integritate este audiat în calitate de

martor în condițiile legislației de procedură penală sau contravențională¹¹⁸.

Pentru a fi înregistrată în Registrul dezvăluirilor practicilor ilegale și al avertizărilor de integritate al unei APL și pentru a fi recunoscută drept avertizare de integritate, dezvăluirea practicilor ilegale trebuie să întrunească următoarele condiții:

- să fie făcută de un ales local/ angajat al APL;
- să se refere la activitatea APL al cărei angajat este;
- să conțină informații/probe despre practicile ilegale și prejudicierea reală, iminentă sau potențială a interesului public;
- persoana care face dezvăluirea trebuie să se identifice (nume, prenume, locul de muncă, date de contact, iar în cazul adresării în scris a avertizării de integritate – și semnătura)¹¹⁹.

În sensul Legii 122/2018 privind avertizorii de integritate, angajații avertizori sunt persoanele care au sau au avut în ultimele 12 luni:

- calitate de *salariat*, în sensul legislației muncii, în raport cu APL;
- calitate de *stagiar* sau *voluntar* în raport cu APL;
- raporturi juridice *contractuale* civile cu APL¹²⁰.

Înregistrarea unei dezvăluiri a practicilor ilegale de interes public în Registrul dezvăluirilor practicilor ilegale și al avertizărilor de integritate acordă alesului local/ angajatului care o face statutul de avertizor de integritate. În contextul recunoașterii în calitate de avertizor de integritate, alesului/ angajatului i se comunică următoarele informații:

1. în cazul depunerii în scris a avertizării de integritate – confirmarea scrisă privind înregistrarea în Registrul dezvăluirilor practicilor ilegale și al avertizărilor de integritate, faptul inițierii unei examinări a circumstanțelor descrise în avertizarea de integritate și termenul în care va fi informat despre rezultatele examinării (termenul este de 30 de zile, cu posibilitatea prelungirii cu încă 30 de zile, după caz¹²¹);
2. în cazul comunicării avertizării de integritate prin telefon – numărul de înregistrare a apelului, faptul inițierii unei

¹¹⁸ *Ibidem*, art.8

¹¹⁹ *Ibidem*, art.11

¹²⁰ *Ibidem*, art.3

¹²¹ *Ibidem*, termenul este fixat în art.12

¹¹⁶ *Ibidem*

¹¹⁷ *Ibidem*, art.7

examinări a circumstanțelor descrise în avertizarea de integritate și termenul în care poate reveni cu un apel sau, după caz, în care operatorul îl va contacta telefonic (conform preferințelor angajatului) pentru a-l informa despre rezultatele examinării;

3. în toate cazurile – despre respectarea confidențialității identității sale la examinarea dezvoltării, cu excepția cazurilor de pornire a procedurilor penale sau contravenționale în care este atras în calitate de martor și solicită protecție;
4. în toate cazurile – faptul că statutul de avertizor de integritate îi va fi retras dacă, pe parcursul examinării, se constată că dezvoltarea nu întrunește vreuna dintre condițiile prevăzute mai sus.

În cazul în care, pe parcursul examinării dezvoltării, se constată că aceasta nu este făcută de către un ales local/angajat al APL, nu se referă la o activitate a APL sau alesul local/angajatul nu s-a identificat, însă dezvoltarea conține informații și/sau probe cu privire la practica ilegală – informația transmisă se examinează în baza regulilor generale.

În cazul dezvoltării publice a practicilor ilegale, alesul local/angajatul poate fi recunoscut în calitate de avertizor de integritate fie de către autoritățile de examinare (APL al cărei angajat este sau CNA), fie de către autoritățile de protecție (APL al cărei angajat este sau de către Avocatul poporului), cu solicitarea concomitentă a acordării protecției¹²².

Dacă, în baza avertizării de integritate, este pornit un proces contravențional sau penal, avertizorul de integritate este informat că avertizarea de integritate va fi examinată în condițiile și termenele Codului contravențional sau ale Codului de procedură penală¹²³.

11.3 Protecția avertizorilor de integritate

Alesul local/angajatul care, în legătură cu avertizarea de integritate pe care a făcut-o, este supus răzbunării (prin acțiuni, inacțiuni sau amenințări) din partea angajatorului sau a unei alte persoane din cadrul APL în care activează este în **drept să solicite protecție de la:**

- Angajator (APL), în cazul dezvoltărilor interne ale practicilor ilegale;
- Avocatul Poporului, în cazul dezvoltărilor externe și publice ale practicilor ilegale.

Angajatorul întreprinde acțiuni cu caracter administrativ în vederea încetării răzbunării împotriva angajatului, inclusiv la locul de muncă, și a asigurării protecției acestuia ca aver-

tizor de integritate. Angajatorul anulează actele administrative cu valoare de răzbunare în legătură cu dezvoltarea practicilor ilegale făcută de avertizorul de integritate.

Avocatul Poporului examinează cererea de protecție a avertizorilor de integritate și contribuie la apărarea acestora în condițiile Legii 52/2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsman). În cazul dezvoltărilor publice ale practicilor ilegale, Avocatul Poporului se poate sesiza din oficiu¹²⁴.

Avertizorul de integritate beneficiază de următoarele garanții de protecție:

1. transferul său ori al persoanei care întreprinde acțiuni de răzbunare, pe perioada examinării cererii de acordare a protecției, într-o altă subdiviziune a APL (nu se aplică alesului local, doar angajatului APL), cu menținerea specificului de activitate, iar în lipsa acesteia – într-o subdiviziune care desfășoară o activitate conexasă, pentru a exclude sau a limita influența persoanei care s-a răzbunat în legătură cu avertizarea de integritate sau dezvoltarea practicilor ilegale;
2. sancționarea persoanei care s-a răzbunat în legătură cu avertizarea de integritate sau dezvoltarea practicilor ilegale ori, după caz, a conducătorului APL pentru neasigurarea măsurilor de protecție;
3. anularea sancțiunii disciplinare, constatată de către angajator sau, după caz, de către instanța de contencios administrativ, care i-a fost aplicată angajatului APL ca urmare a unei dezvoltări în interes public făcute cu bună-credință;
4. despăgubirea prejudiciilor materiale și morale suportate în urma răzbunării¹²⁵.

Cât privește pct.3 menționat *supra*, **angajatul se consideră de bună-credință** dacă dezvoltarea practicii ilegale pe care a făcut-o este veridică sau dacă angajatul are convingerea rezonabilă că este veridică și amenință sau prejudiciază interesul public. Dezvoltarea practicii ilegale de către un angajat se prezumă a fi veridică până la proba contrară¹²⁶.

Avertizorul de integritate supus răzbunării este în drept să depună o cerere scrisă, în formă liberă, pentru a solicita realizarea garanțiilor sale de protecție. Această cerere se depune la angajator (în cazul dezvoltărilor interne) sau la Avocatul poporului (în cazul dezvoltărilor externe și publice).

¹²² *Ibidem*, art.11

¹²³ *Ibidem*, art.12

¹²⁴ *Ibidem*, art.16

¹²⁵ *Ibidem*, art.14

¹²⁶ *Ibidem*, art.6

Alesul local/ angajatul trebuie să întrunească următoarele **condiții pentru a beneficia de protecție:**

- să fie recunoscut, de către angajator sau de către CNA, în calitate de avertizor de integritate sau să fi făcut o dezvăluire publică a practicilor ilegale;
- să fie supus răzbunării;
- să existe legătură de cauzalitate între dezvăluirea practicilor ilegale și pretinsa răzbunare.

Angajatorul (pentru dezvăluiri interne) sau Avocatul poporului (pentru dezvăluiri externe ori publice) va examina cererea, prin care se solicită protecția avertizorului de integritate, în regim prioritar, în termen de cel mult 15 zile, după care va informa avertizorul de integritate cu privire la satisfacerea cererii sale sau despre motivele refuzului. Curgerea termenului începe în ziua intrării și înregistrării cererii la APL/ Avocatul poporului.

Protecția acordată poate fi retrasă în cazul constatării ulterioare a următoarelor situații:

- informația comunicată nu este veridică, inclusiv se demonstrează că angajatul cunoștea sau trebuia să cunoască despre caracterul fals al conținutului dezvăluirii sale (dezvăluirea nu este făcută cu bună-credință);
- pretinsa răzbunare nu este reală;
- între dezvăluirea de interes public și pretinsa răzbunare nu există legătură de cauzalitate¹²⁷.

MONITORIZAREA REACȚIILOR LA MANIFESTĂRI DE CORUPȚIE:

Cercul de subiecți: aleșii locali, alți agenți publici din cadrul APL

Modalitatea de monitorizare: După natura lor, manifestările de corupție nu au loc deschis, motiv pentru care monitorizarea reacțiilor APL la ele prin observarea proceselor publice este dificilă. Totuși, confruntările politice la nivel local, dar și alte situații, expun uneori manifestări de corupție în cadrul APL, prin intermediul surselor media și a rețelelor de socializare.

Cu excepția cazurilor când în localitate sunt expuse manifestările de corupție și reacțiile la ele, solicitarea informației în baza Legii 982/2000 privind accesul la informații a următoarelor date (trimestrial, semestrial sau anual):

- adoptarea regulamentului privind organizarea activităților de denunțare a manifestărilor de corupție;
- numărul manifestărilor de corupție denunțate de către aleșii locali și alți agenți publici conducerii APL;
- numărul avertizărilor de integritate depuse în cadrul APL;
- numărul avertizărilor de integritate transmise la CNA din cadrul APL;
- numărul avertizorilor de integritate din cadrul APL care beneficiază de protecție.

¹²⁷ *Ibidem*, art.15

12

INTOLERANȚA FAȚĂ DE INCIDENTELE DE INTEGRITATE

Conducerea APL, aleșii locali și alți agenți publici ai APL asigură credibilitatea și susținerea publică a mandatului lor prin manifestarea spiritului de intoleranță față de incidentele de integritate în cadrul APL¹²⁸.

Prin *incident de integritate* se subînțelege manifestare de corupție (act de corupție, conex corupției sau faptă coruptibilă) produsă în împrejurări reale, precum și alte manifestări similare, produse în cadrul unui test de integritate profesională¹²⁹. Incidentele de integritate ce constituie abateri disciplinare reglementate prin legislația specială de profil și, după caz, Codul muncii, iar cele ce constituie contravenții și infracțiuni sunt prevăzute de Codul contravențional și Codul penal¹³⁰.

Pentru a respecta politica națională de intoleranță a incidentelor de integritate, **aleșii locali și alți agenți publici ai APL au următoarele obligații:**

- să refuze implicarea sa în incidente de integritate și să denunțe asemenea încercări, inclusiv cele referitoare la oferirea cadourilor inadmisibile, exercitarea influențelor necorespunzătoare și implicarea în manifestări de corupție;
- să includă cu bună-credință informații în avertizările de integritate pe care a ales să le facă în condițiile expuse *supra*;
- să sprijine neimplicarea în incidente de integritate a altor aleși locali/ agenți publici¹³¹.

Pe de altă parte, **conducerii APL** îi revin **următoarele obligații** pentru asigurarea intoleranței față de incidentele de integritate:

- să ofere aleșilor locali și agenților publici din cadrul APL exemplul propriu de respectare a interesului public și de

neadmitere a incidentelor de integritate în activitatea profesională;

- să asigure sancționarea disciplinară a tuturor incidentelor de integritate ce constituie abateri disciplinare admise de aleșii locali și agenții publici din cadrul APL;
- să sesizeze autoritatea anticorupție responsabilă despre incidentele de integritate ce constituie contravenții și infracțiuni, săvârșite de aleșii locali și alți agenți publici¹³².

MONITORIZAREA INTOLERANȚEI APL FAȚĂ DE INCIDENTELE DE INTEGRITATE:

Cercul de subiecți: aleșii locali, alți agenți publici din cadrul APL.

Modalitatea de monitorizare: După natura lor, manifestările de corupție nu au loc deschis, motiv pentru care monitorizarea intoleranței APL la ele prin observarea proceselor publice este dificilă.

Prin urmare, monitorizarea intoleranței APL față de incidentele de integritate poate fi realizată prin solicitarea monitorizarea intoleranței APL la manifestări de corupție se poate face prin solicitarea următoarelor informații, în baza Legii 982/2000 privind accesul la informații:

- numărul de sancțiuni disciplinare aplicate în cadrul APL în legătură cu incidentele de integritate admise de agenții publici din cadrul APL;
- numărul sesizărilor depuse de către conducătorii APL la autoritățile anticorupție (Centrul Național Anticorupție și Procuratura Anticorupție) cu privire la incidentele de integritate ce constituie infracțiuni și contravenții;
- numărul de suspendări din funcții ale aleșilor locali și a altor agenți publici din cadrul APL inculpați pentru infracțiuni de corupție sau conexe corupției.

¹²⁸ Legea integrității 82/2017, art.19 alin.(1)

¹²⁹ *Ibidem*, art.3

¹³⁰ *Ibidem*, art.19 alin.(1)

¹³¹ *Ibidem*, art.19 alin.(3)

¹³² *Ibidem*, art.19 alin.(2)

13

ETICA ALEȘILOR LOCALI

În vederea instituirii unui climat de încredere și respect reciproc între cetățeni și APL, urmărind scopul creării și menținerii prestigiului, sporirii prestației, eliminării manifestărilor de corupție din cadrul APL, conducerea APL și aleșii locali ar trebui să se conformeze unor norme de etică și conduită¹³³.

Funcționarilor publici din cadrul APL li se aplică prevederile Codului de conduită a funcționarului public¹³⁴. Pentru aleșii locali însă la momentul scrierii Ghidului, un asemenea Cod de etică și conduită profesională a aleșilor locali nu există.

Normele de etică ale aleșilor locali pot fi adoptate la nivelul fiecărei APL. O asemenea inițiativă ar fi un bun exemplu demn de urmat la nivelul APL de nivelul doi și chiar la nivelul Parlamentului, care, la fel, nu are adoptat un cod de conduită al deputaților.

Deși, în mare parte, rigorile de integritate aplicabile aleșilor locali sunt acoperite de prevederile legislației în vigoare, un cod de etică al alesului local ar putea institui mecanisme de monitorizare a conduitei etice la nivel local, cum ar fi un consiliu sau consilier de etică/de integritate/anticorupție, inclusiv instituirea unor sancțiuni cu caracter etic/moral (publicarea, mediatizarea încălcărilor), suplimentar sancțiunilor de natură contravențională și penală prevăzute pentru încălcările corespunzătoare (acte de corupție, conflicte de interese, incompatibilități etc.). La elaborarea unui eventual Cod de etică și conduită a aleșilor locali ar putea fi antrenați și reprezentanții societății civile.

MONITORIZAREA ETICII ALEȘILOR LOCALI:

Cercul de subiecți: aleșii locali.

Modalitatea de monitorizare: Depinde de adoptarea Codului de etică a alesului local. Participarea la elaborarea Codului de etică a alesului local. Participarea în cadrul consiliului de etică/de integritate/anticorupție.

În caz contrar, interpelarea APL cu privire la disponibilitatea adoptării unui asemenea Cod de etică a alesului local și oferirea sprijinului în elaborare acestuia, precum și a următoarei informații:

- aprobarea planurilor anuale de instruire, inclusiv de instruire continuă;
- numărul de instruirii și de aleși locali și alți agenți publici instruiți cu privire la normele de etică.
- numărul de sancțiuni pentru încălcarea normelor de etică de către aleșii locali și/sau alți agenți publici din cadrul APL.

¹³³ Legea integrității 82/2017, art.23 alin.(1)

¹³⁴ Legea 25/2008 privind Codul de conduită a funcționarului public.

14

TRANSPARENȚA PROCESULUI DECIZIONAL

Aplicarea regulilor generale de asigurare a transparenței procesului decizional ca parte a politicii naționale de integritate¹³⁵, în sensul Legii 239/2008 privind transparența în procesul decizional, este o politică națională deosebit de aplicabilă în activitatea APL.

Desfășurarea activității APL în mod transparent, responsabil în raport cu cetățenii și cu implicarea acestora este asigurată prin crearea posibilităților de participare a cetățenilor, a asociațiilor constituite în corespundere cu legea și a altor părți interesate la procesul decizional. Regulile cu privire la procedurile de asigurare a transparenței în procesul decizional din entitățile publice și derogările de la ele sunt prevăzute de Regulamentul Parlamentului, Legea 239/2008 privind transparența în procesul decizional și de actele normative ale Guvernului¹³⁶.

Pentru transpunerea acestei politici, conducătorul APL are următoarele obligații:

- să instituie mecanisme de cooperare și de parteneriat cu societatea prin adoptarea regulilor interne privind procedurile de informare, consultare și participare în procesul de elaborare și adoptare a deciziilor, prin întocmirea listei generale a părților interesate, precum și prin desemnarea angajatului responsabil de asigurarea transparenței în procesul decizional;
- să asigure informarea publicului asupra organizării procesului decizional prin:
  - publicarea informației referitoare la programele (planurile) anuale de activitate ale APL;
  - publicarea informației privind regulile interne adoptate, a listei generale a părților interesate, precum și a informației privind angajatul desemnat în vederea asigurării transparenței în procesul decizional;
  - informarea publicului, prin intermediul anunțurilor scrise, privind inițierea elaborării deciziei sau, după caz, privind retragerea unui proiect de decizie din procesul de elaborare;
  - punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;
  - publicarea raportului anual privind asigurarea transparenței în procesul decizional din cadrul APL;
- să asigure recepționarea și examinarea recomandărilor părților interesate în scopul utilizării lor la elaborarea proiectelor de decizii;
- să asigure consultarea opiniei părților interesate la examinarea proiectelor de decizii;
- să asigure anunțarea și organizarea ședințelor publice la care se adoptă deciziile;
- să asigure informarea publicului referitor la deciziile adoptate atât în regim obișnuit, cât și în regim de urgență, cu prezentarea argumentării;
- să sancționeze disciplinar angajatul care nu a realizat obligațiile încredințate lor în conformitate cu regulile interne adoptate și cu legislația specială în domeniu¹³⁷.

¹³⁵ Legea integrității 82/2017, art.20

¹³⁶ *Ibidem*, art.20;

¹³⁷ *Ibidem*;

MONITORIZAREA TRANSPARENȚEI ÎN PROCESUL DECIZIONAL:

Cercul de subiecți: aleșii locali.

Modalitatea de monitorizare: În general, monitorizarea transparenței APL se poate face prin verificarea existenței paginii web a APL elaborate, funcționale și actualizate permanent cu următoarele informații:

- compartimente privind transparența decizională; consultări publice; servicii publice, achiziții publice, prevenirea corupției;
- programul de lucru al APL și subdiviziunilor sale, cu indicarea zilelor și orelor de audiență a funcționarilor responsabili de furnizarea informațiilor, documentelor oficiale;
- date despre consiliul local, aleșii locali (nume, date de contact, afilierea politică);
- un instrument online pentru depunerea plângerilor/reclamațiilor;

Transparența decizională poate fi monitorizată prin verificarea publicării informației pe pagina web a APL cu privire la: coordonatorul transparenței decizionale în cadrul APL, lista părților interesate, anunțurilor de intenție de elaborare a deciziilor APL, alte informații obligatorii, cum ar fi:

- proiectele de decizie, materialele aferente, date despre organizarea ședințelor publice;
- numărul anunțurilor privind ședințele/consultările publice ce urmează a fi organizate;
- numărul consultărilor publice organizate;
- numărul participanților la consultările publice;
- numărul recomandărilor primite din partea participanților la proiectele de decizii;
- numărul recomandărilor acceptate;
- sinteza recomandărilor la fiecare proiect de decizie consultat publicată pe pagina web a APL;
- numărul grupurilor de lucru permanente sau ad-hoc care participă în procesul decizional;
- numărul întrunirilor/ședințelor grupurilor de lucru permanente sau ad-hoc;
- numărul deciziilor adoptate cu consultarea grupurilor și numărul total de decizii adoptate;
- publicarea rapoartelor anuale privind transparența în procesul decizional pe pagina web a APL.

De asemenea, pot fi monitorizate și respectarea perioadei de 15 zile lucrătoare în care cetățenii pot transmite sugestii pe marginea proiectelor de decizii, includerea altor detalii importante pentru a permite procesul de consultări (spre ex.: datele de contact ale persoanei căreia îi pot fi transmise propuneri pe marginea proiectelor de decizii).

15

ACCESUL LA INFORMAȚII DE INTERES PUBLIC

Potrivit prevederilor Legii 82/2017 integrității, accesul la informații de interes public cu privire la activitatea entităților publice (inclusiv APL) garantează eficientizarea procesului de informare a populației și a controlului efectuat de către cetățeni asupra activității APL, stimularea formării opiniilor și participării active a populației la procesul de luare a deciziilor. În acest scop, conducătorul APL, aleșii locali și alți agenții publici din cadrul APL asigură accesul liber la informațiile oficiale, inclusiv informarea activă, corectă și la timp a cetățenilor asupra chestiunilor de interes public și asupra problemelor de interes personal pentru ei¹³⁸.

În acest sens, APL urmează să asigure examinarea solicitărilor de acces la informații și să respecte termenul de 15 zile lucrătoare pentru furnizarea informației, cu posibilitatea prelungirii acestui termen cu încă 5 zile lucrătoare, după informarea prealabilă a solicitantului despre prelungire. Totodată, asigurarea realizării dreptului de acces la informație se face cu respectarea limitărilor legale în scopul protejării informației confidențiale și vieții private a persoanei, precum și în alte cazuri stabilite (secret comercial, bancar etc.).

Conducerea și angajații APL, inclusiv aleșii locali, sunt în drept să difuzeze de urgență pentru publicul larg informația care le-a devenit cunoscută în cadrul activității APL dacă această informație poate preîntâmpina sau diminua pericolul pentru viața și sănătatea oamenilor sau pericolul producerii unor prejudicii de orice natură, poate opri răspândirea informației neveridice sau diminua consecințele negative ale răspândirii acesteia ori dacă această informație are o deosebită importanță socială¹³⁹.

MONITORIZAREA ACCESULUI LA INFORMAȚII DE INTERES PUBLIC:

Cercul de subiecți: aleșii locali.

Modalitatea de monitorizare: După natura lor, solicitările de acces la informații, de regulă, nu sunt deschise. Prin urmare, aflarea informației despre numărul de solicitări de acces la informații și cazurile când s-a dat și când nu s-a dat curs acestor solicitări pot fi solicitate în scris de la APL.

Alternativ, pot fi transmise solicitări de acces la informații deținute de APL pentru verificarea directă a modalității de respectare a cerințelor legale privind accesul la informații, și anume:

- desemnarea persoanelor responsabile de accesul la informații de interes public în cadrul APL;
- numărul de solicitări de acces la informații, transmise anual APL;
- numărul de refuzuri de acces la informații;
- numărul contestațiilor depuse anual în instanța de judecată împotriva refuzului APL de a oferi acces la informații;
- numărul de hotărâri adoptate anual de instanțele de judecată privind obligarea APL de a oferi informațiile solicitate.

¹³⁸ Legea integrității 82/2017, art.21

¹³⁹ *Ibidem*;

16

GESTIONAREA RESURSELOR FINANCIARE ȘI MATERIALE ALE APL

În vederea valorificării raționale, eficiente și durabile a resurselor publice, constituite ca rezultat al muncii societății prin aportul contribuabililor, precum și a mijloacelor din fonduri externe, aleșii locali asigură gestionarea alocațiilor bugetare și extrabugetare, administrează patrimoniul public în baza principiilor buneii guvernări, garantează transparența achizițiilor publice, implementarea sistemului de management financiar și control și organizarea auditului intern în sectorul public¹⁴⁰.

În legătură cu organizarea și **implementarea sistemului de management financiar și control**, conducerea APL are următoarele obligații:

- să organizeze auditul intern și să asigure resursele necesare pentru ca acesta să fie eficient;
  - să ofere independență organizațională și funcțională unității de audit intern, inclusiv prin plasarea acesteia nemijlocit în subordonarea sa;
  - să asigure independența unității de audit intern în realizarea și raportarea activităților de audit intern;
  - să autorizeze personalul unității de audit intern, prin ordin, privind efectuarea misiunii de audit intern;
  - la cererea conducătorului unității de audit intern, să solicite, în scris, de la persoane terțe informația necesară pentru efectuarea auditului intern;
  - să aprobe carta de audit intern, planul strategic și planul anual al activității de audit intern;
  - să aprecieze, în bază de autoevaluare, organizarea sistemului de management financiar și control și să emită anual, pentru anul precedent, o declarație privind buna guvernare.
- În vederea garantării **transparenței procedurilor de achiziție publică**, conducerea APL care întrunește condițiile de autoritate contractantă are următoarele obligații:
- să asigure crearea unui grup de lucru pentru achiziții publice din rândul angajaților, inclusiv al celor care sunt specialiști cu experiență profesională în domeniul achizițiilor publice, în limitele personalului scriptic. Conducerea APL este în drept să constituie câteva grupuri de lucru, în funcție de obiectul achiziției, precum și să atragă din afara APL, în calitate de consultanți, specialiști și experți din domeniul în care se efectuează achiziția, cărora să le asigure, în cazurile expres prevăzute de legislație, dreptul de vot în cadrul grupului de lucru;
  - să asigure includerea reprezentanților societății civile în componența grupului de lucru, pentru fiecare procedură de achiziție în parte, dacă a fost depusă o cerere scrisă în acest sens cu cel puțin două zile până la data-limită de depunere a ofertelor;
  - să asigure reprezentanților societății civile incluși în grupul de lucru condiții pentru exercitarea dreptului de vot consultativ sau a dreptului la opinie separată în cadrul actului deliberativ al grupului respectiv;
  - să asigure evidența strictă a cererilor parvenite de la societatea civilă și, în cazul în care sunt depuse mai multe cereri prin care se solicită admiterea unui număr al reprezentanților societății civile ce ar depăși o treime din numărul de membri cu drept de vot deliberativ, să asigure desemnarea acestora prin tragere la sorți. Totodată, conducerea APL are dreptul să decidă asupra includerii reprezentanților societății civile în componența grupului de lucru fără plafonarea prevăzută;
  - să asigure exercitarea autonomă, imparțială și bazată pe lege a atribuțiilor membrilor grupului de lucru și să monitorizeze existența oricăror influențe necorespunzătoare și conflicte de interese;
  - să tragă la răspundere disciplinară angajații din cadrul grupului de lucru dacă aceștia nu au respins, nu au raportat și au admis exercitarea influențelor necorespunzătoare asupra lor;
  - să încheie cu operatorii economici contractele de achiziții publice atribuite de către grupul de lucru;

¹⁴⁰ *Ibidem*, art.22

- să își asume responsabilitatea pentru executarea și gestionarea contractelor de achiziții publice în termenele și condițiile prevăzute de acestea.

Grupul de lucru pentru achiziții publice, creat de APL, este obligat să asigure eficiența achizițiilor publice, obiectivitatea și imparțialitatea în cadrul procedurilor de achiziție publică, publicitatea și transparența procedurilor de achiziție publică și să transmită, la solicitarea Agenției Achiziții Publice, orice informație privind încheierea și executarea contractelor de achiziții publice. În acest sens, grupul de lucru pentru achiziții publice urmează:

- să elaboreze planuri anuale și trimestriale de efectuare a achizițiilor publice;
- să întocmească anunțuri și/sau invitații în cadrul procedurilor de achiziție publică;
- să elaboreze documentația de atribuire și alte documente aplicabile în cadrul procedurilor de achiziție publică;
- să inițieze și să desfășoare procedurile de achiziție publică;
- să asigure participarea largă a operatorilor economici la procedurile de achiziție publică;

- să examineze, evalueze și să compare ofertele operatorilor economici prezentate în cadrul procedurilor de achiziție publică;

- să atribuie contracte de achiziții publice;
- să întocmească dări de seamă privind rezultatul procedurilor de achiziție publică și să le prezinte Agenției Achiziții Publice;
- să monitorizeze contractele de achiziții publice;
- să păstreze și să țină evidența tuturor documentelor întocmite și aplicate în cadrul procedurilor de achiziție publică.

Obligațiile aferente gestionării resurselor și finanțelor APL se completează cu prevederile Legii nr.229/2010 privind controlul financiar public intern, Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181/2014¹⁴¹, Legii nr.131/2015 privind achizițiile publice¹⁴², cu prevederile actelor normative ale Guvernului și celor departamentale ale Ministerului Finanțelor, se aplică în mod corespunzător APL și stabilesc obligații pentru conducătorii acestora și angajați în măsura în care acestea rezultă din legile și actele menționate¹⁴³.

¹⁴¹ Legea 181/2014 finanțelor publice și a responsabilității bugetar-fiscale

¹⁴² Legea 131/2015 privind achizițiile publice

¹⁴³ *Ibidem*

MONITORIZAREA GESTIONĂRII RESURSELOR FINANCIARE ȘI MATERIALE ALE APL:

Cercul de subiecți: aleșii locali, alți agenți publici din cadrul APL.

Modalitatea de monitorizare: Solicitarea informațiilor referitoare la unitatea de audit intern în cadrul APL, și anume:

- crearea unității de audit intern;
- aprobarea cartei de audit intern, planului strategic și planurilor anuale ale activității de audit în cadrul APL;
- elaborarea registrelor riscurilor, care includ și riscurile de corupție;
- completarea registrului riscurilor cu riscurile de corupție după incidentele de integritate din cadrul APL;
- elaborarea anuală a raportului privind implementarea măsurilor de tratare a riscurilor.

Modalitatea de monitorizare: Verificarea publicării informațiilor pe pagina web a APL și, după caz, pe paginile web ale Agenției Achiziții Publice, după cum urmează:

- consultarea bugetului elaborat înainte de aprobare;
- elaborarea și publicarea planului de achiziții pe pagina web a APL;
- numărul anunțurilor de intenție publicate în Buletinul Achizițiilor Publice și pe pagina web a Agenției Achiziții Publice;
- publicarea pe pagina web a APL a rezultatelor /anunțurilor de atribuire;
- numărul anunțurilor publicate în presa locală și regională;
- publicarea rapoartelor anuale și semestriale privind executarea contractelor de achiziții publice pe pagina web a APL.

Modalitatea de monitorizare: Solicitarea de la APL a informațiilor cu privire la:

- efectuarea achizițiilor publice în cadrul APL conform planului de achiziții publicat;
- aprobarea ordinului intern privind activitatea grupului de lucru cu specificarea comprehensivă a drepturilor și responsabilităților fiecărui membru;
- numărul cererilor de includere în componența grupului de lucru pentru achiziții din partea societății civile;
- numărul reprezentanților societății civile incluși în componența grupului de lucru pentru achiziții;
- numărul procedurilor de achiziție, la care au participat reprezentanții societății civile în calitate de membri ai grupului de lucru pentru achiziții;
- alte tipuri de informații cu privire la gestionare transparentă a patrimoniului public aparținând APL.

17

LIMITĂRILE FOȘTILOR ALEȘI LOCALI (PANTUFLAJUL)

Pentru a asigura funcționarea APL în interes public și în afara conflictelor de interese, persoanele care au ocupat o funcția de ales local care au migrat în sectorul privat urmează să asigure respectarea regimului de restricții și limitări în legătură cu încetarea raporturilor de serviciu comune pentru toți agenții publici subiecți ai declarării averilor și intereselor personale (în continuare numit *regimul juridic al restricțiilor și limitărilor post-angajare*)¹⁴⁴.

Aleșii locali sunt obligați să comunice Autorității Naționale de Integritate despre toate ofertele de muncă pe care aceștia intenționează să le accepte, dacă aceste locuri de muncă pot genera un conflict de interese. Comunicarea se face în scris, în termen de 3 zile de la primirea ofertei de muncă.

Foștii aleși locali **nu pot să obțină beneficii neprevăzute de lege sau de contractul individual de muncă datorită funcției de ales local deținute anterior**, inclusiv datorită informațiilor de serviciu obținute în exercitarea funcției respective¹⁴⁵.

În cazul în care alesul local a încetat să-și îndeplinească obligațiile în cadrul APL, întreprinderea în care el sau persoane apropiate lui dețin cote în capitalul social ori lucrează în structuri de conducere sau de revizie **nu are dreptul timp de un an, să încheie contracte comerciale cu APL în care a activat alesul local**. Aceste restricții nu se aplică în cazul în care contractul a fost încheiat până la angajarea în întreprinderea respectivă a fostului ales local¹⁴⁶.

Aleșii locali care și-au încetat raporturile de serviciu **nu pot reprezenta, timp de un an, interesele persoanelor fizice sau juridice în fața APL în care au activat**, nici nu pot reprezenta persoane fizice sau juridice în probleme ce țin de atribuțiile de serviciu îndeplinite anterior¹⁴⁷.

La rândul său, **conducerea APL, este obligată să întreprindă următoarele măsuri de asigurare a respectării regimului juridic al restricțiilor și limitărilor post-angajare ale aleșilor locali:**

- să dispună acțiunile administrative necesare pentru ca, timp de un an, să evite conflictele de interese în cadrul APL în legătură cu angajarea fostului ales local în cadrul organizațiilor comerciale și necomerciale după încetarea raporturilor de serviciu;
- să evite, timp de un an, încheierea contractelor comerciale cu organizația comercială în care fostul ales local sau persoanele apropiate acestuia dețin cote în capitalul social ori lucrează în structuri de conducere sau de revizie;
- să dispună acțiunile administrative necesare pentru ca, timp de un an, să fie refuzată reprezentarea de către fostul ales local a intereselor persoanelor fizice și juridice în fața APL în care a activat¹⁴⁸.

A se vedea noțiunea de *persoană apropiată* în Capitolul 8 *supra*, referitoare la respectarea regimului conflictelor de interese.

MONITORIZAREA LIMITĂRILOR FOȘTILOR ALEȘI LOCALI / ALȚI AGENȚI PUBLICI DIN CADRUL APL (PANTUFLAJ):

Cercul de subiecți: aleșii locali, alți agenți publici din cadrul APL

Modalitatea de monitorizare: Solicitarea informațiilor de interes public de la APL cu privire la:

- numărul anual de aleși locali și alți agenți publici care și-au încetat mandatul, raporturile de muncă sau de serviciu;
- numărul ofertelor de muncă sau de angajare oferite aleșilor locali/ altor agenți publici în cadrul organizațiilor comerciale, comunicate de către aleșii locali/ agenții publici înainte de încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu;
- numărul de contracte comerciale refuzate anual de către APL din motivul că în organizațiile comerciale activează persoane care, pe parcursul ultimului an, au fost aleși locali/ agenți publici în cadrul APL.

¹⁴⁴ Legea integrității 82/2017, art.24 alin.(1)

¹⁴⁵ Legea 133/2016 privind declararea averilor și intereselor personale, art.18 alin.(1) și (2)

¹⁴⁶ *Ibidem*, art.19

¹⁴⁷ *Ibidem*, art.20

¹⁴⁸ Legea integrității 82/2017, art.24 alin.(4)

BIBLIOGRAFIE:

Legislația națională în domeniul integrității și anticorupție

1. Hotărârea Guvernului nr.116 din 26.02.2020 privind regimul juridic al cadourilor
2. Legea nr.82 din 25.05.2017 integrității
3. Legea nr.133 din 17.06.2016 privind declararea averii și intereselor personale
4. Legea nr.132 din 17.06.2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate
5. Legea nr.325 din 23.12.2013 privind evaluarea integrității instituționale (anterior numită „privind testarea integrității profesionale”)
6. Hotărârea Guvernului nr.767 din 19.09.2014 pentru implementarea Legii nr.325 din 23 decembrie 2013 privind testarea integrității profesionale
7. Legea nr.239 din 13.11.2008 privind transparența în procesul decizional
8. Legea nr.982 din 11.05.2000 privind accesul la informații

Legislația națională aplicabilă APL

1. Legea nr.768 din 02.02.2000 privind statutul alesului local
2. Legea nr.436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală
3. Legea nr.199 din 16.07.2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică

Legislație din alte domenii

1. Codul contravențional, nr.218 din 24.10.2008
2. Codul de procedură civilă, nr.225 din 30.05.2003
3. Codul de procedură penală, nr.122 din 14.03.2003
4. Codul civil, nr.1107 din 06.06.2002
5. Codul penal, nr.985 din 18.04.2002

ANEXE

ANEXA 1: Formular de solicitare a cazierului de integritate profesională¹⁴⁹

**Centrului Național Anticorupție sau, după caz,
Serviciului de Informații și Securitate**

SOLICITARE

privind eliberarea certificatului de cazier privind integritatea profesională

Numele, prenumele candidatului _____

Data nașterii _____ Numărul de identificare _____

Funcția la care candidează _____

Motivul solicitării (bifați):

încadrare în funcție (urmînd a fi numit de către autoritatea competentă)

- prin concurs
 prin transfer la o entitate publică de același nivel sau la o entitate inferioară, la cerere

Mențiune privind activitatea anterioară în CNA și/sau SIS, conform înscrierilor din carnetul de muncă (bifați):

- a activat în CNA în perioada
 a activat în SIS în perioada
 nu a activat în CNA sau SIS

Numele, prenumele solicitantului

Funcția publică a solicitantului:

- Conducătorul APL
 Persoana împuternicită prin dispoziția conducătorului APL

nr. _____ din data „ _____ ” _____ 20__

Semnătura _____ L.Ș. _____ Data „ _____ ” _____ 20__

¹⁴⁹ Adaptat după modelul inclus în Regulamentul cu privire la ținerea și utilizarea cazierului privind integritatea profesională a agenților publici, inclus în Anexa nr.2 la Hotărârea Guvernului 767/2014 (anexa nr.1 la regulamentul).

ANEXA 2: Formular de declarare a averilor și intereselor personale¹⁵⁰

DECLARAȚIE DE AVERE ȘI INTERESE PERSONALE

I. INFORMAȚII GENERALE DESPRE SUBIECTUL DECLARĂRII	
1. Numele, prenumele, patronimicul și numărul de identificare:	<input style="width: 100%; height: 20px;" type="text"/>
2. Domiciliul și numărul de telefon:	<input style="width: 100%; height: 20px;" type="text"/> <input style="width: 100%; height: 20px;" type="text"/>
3. Funcția ocupată (organizația publică în care activează, tipul și numărul actului de numire/angajare/eliberare):	<input style="width: 100%; height: 40px;" type="text"/>
4. Tipul declarației:	Anuală <input style="width: 150px;" type="text"/> La angajare/numire <input style="width: 150px;" type="text"/> La eliberare/încetarea mandatului <input style="width: 100%; height: 20px;" type="text"/>
5. Numele, prenumele, patronimicul și numărul de identificare ale soțului/soției sau ale concubinului/concubinei:	<input style="width: 100%; height: 40px;" type="text"/>
6. Numele, prenumele, patronimicul, anul de naștere și numărul de identificare ale copiilor minori:	<input style="width: 100%; height: 80px;" type="text"/>
7. Numele, prenumele, patronimicul, anul de naștere și numărul de identificare ale persoanelor aflate la întreținere:	<input style="width: 100%; height: 40px;" type="text"/>

¹⁵⁰ Conform Anexei nr.2 la Legea 133/2016 privind declararea averilor și intereselor personale.

II. VENITURILE OBTINUTE DE SUBIECTUL DECLARĂRII, DE MEMBRII FAMILIEI LUI ȘI DE CONCUBINUL/CONCUBINA LUI, ATÎT ÎN ȚARĂ CÎT ȘI ÎN STRĂINĂTATE, PE PARCURSUL ANULUI 20

Nr. crt.	Cine a realizat venitul	Sursa venitului: (numele/denumirea persoanei fizice/ juridice)	Serviciul prestat/ obiectul generator de venit	Suma venitului
1. Venitul obținut la locul de muncă de bază				
1.1	Subiectul declarării			
1.2	Soțul/soția sau concubinul/ concubina			
1.3	Copiii minori			
1.4	Persoanele aflate la întreținere			
2. Venitul obținut din activități didactice, științifice și de creație				
2.1	Subiectul declarării			
2.2	Soțul/soția sau concubinul/ concubina			
2.3	Copiii minori			
2.4	Persoanele aflate la întreținere			
3. Venitul obținut din depuneri la instituțiile financiare				
3.1	Subiectul declarării			
3.2	Soțul/soția sau concubinul/ concubina			
3.3	Copiii minori			
3.4	Persoanele aflate la întreținere			
4. Venitul obținut din activitatea de reprezentant al statului în societăți comerciale				
4.1	Subiectul declarării			
4.2	Soțul/soția sau concubinul/ concubina			
4.3	Copiii minori			
4.4	Persoanele aflate la întreținere			
5. Venitul obținut din donații și moșteniri				
5.1	Subiectul declarării			
5.2	Soțul/soția sau concubinul/ concubina			
5.3	Copiii minori			
5.4	Persoanele aflate la întreținere			
6. Venitul obținut din înstrăinarea și/sau deținerea valorilor mobiliare și/sau a cotelor-părți în capitalul social al societăților comerciale				
6.1	Subiectul declarării			

6.2	Soțul/soția sau concubinul/ concubina			
6.3	Copiii minori			
6.4	Persoanele aflate la întreținere			
7. Venitul obținut din înstrăinarea bunurilor mobile sau imobile				
7.1	Subiectul declarării			
7.2	Soțul/soția sau concubinul/ concubina			
7.3	Copiii minori			
7.4	Persoanele aflate la întreținere			
8. Venitul obținut din alte surse legale (pensii, burse, indemnizații, premii, drepturi de proprietate intelectuală etc.)				
8.1	Subiectul declarării			
8.2	Soțul/soția sau concubinul/ concubina			
8.3	Copiii minori			
8.4	Persoanele aflate la întreținere			

III. BUNURI IMOBILE ÎN ȚARĂ ȘI/SAU ÎN STRĂINĂTATE

A. Terenuri

Numele beneficiarului efectiv				
Numărul cadastral/ localitatea				
Categoria				
Modul de dobândire				
Anul dobândirii				
Suprafața				
Cota-parte				
Actul care confirmă proveniența bunului				
Valoarea bunului				
Titularul bunului				
Tipul titularului				
Informații de identificare a titularului altul decât beneficiarul efectiv				

Numele beneficiarului efectiv: numele subiectului declarării, al membrului de familie sau al concubinului/concubinei acestuia.

Categoria: (1) agricol; (2) forestier; (3) intravilan; (4) extravilan; (5) alte categorii de terenuri aflate în circuitul civil.

Modul de dobândire: (1) proprietate; (2) posesie; (3) alte contracte translativ de posesie și de folosință.

Valoarea bunului: (1) valoarea cadastrală sau (2) valoarea terenului conform documentului care certifică proveniența acestuia, doar în cazul în care terenul nu a fost evaluat de organele cadastrale.

Titularul bunului: numele persoanei fizice sau juridice care posedă bunul.

Tipul titularului: (1) persoană fizică rezidentă; (2) persoană fizică nerezidentă; (3) persoană juridică rezidentă; (4) persoană juridică nerezidentă. Acest câmp se completează doar în cazul în care titularul este altul decât beneficiarul efectiv.

Informații de identificare a titularului altul decât beneficiarul efectiv: în cazul persoanei fizice rezidente în Republica Moldova se indică numărul de identificare personal. În cazul persoanei fizice nerezidente se indică țara de reședință și numărul de identificare național (dacă numărul de identificare nu este aplicabil, se indică numărul de identificare fiscal).

În cazul persoanei juridice rezidente se indică codul de identificare. În cazul persoanei juridice nerezidente se indică țara sau jurisdicția în care este înregistrată persoana juridică și numărul de înregistrare în registrul comerțului din țara/jurisdicția respectivă.

Subiecții declarării care nu dețin bunurile în proprietate vor indica următoarele informații: localitatea (fără număr cadastral); categoria bunului; modul de dobândire; anul dobândirii; suprafața și titularul bunului.

B. Clădiri și construcții				
Numele beneficiarului efectiv				
Adresa/ numărul cadastral				
Categoria				
Modul de dobândire				
Anul dobândirii				
Suprafața				
Cota-parte				
Actul care confirmă proveniența bunului				
Valoarea bunului				
Titularul bunului				
Tipul titularului				
Informații de identificare a titularului altul decât beneficiarul efectiv				

Numele beneficiarului efectiv: numele subiectului declarării, al membrului de familie sau al concubinului/concubinei acestuia.

Categoria: (1) apartament; (2) casă de locuit; (3) vilă; (4) spațiu comercial sau de producție; (5) garaj; (6) alte bunuri imobile, inclusiv cele nefinalizate.

Modul de dobândire: (1) proprietate; (2) posesie; (3) uzufruct; (4) uz; (5) abitație; (6) alte contracte translativ de posesie și de folosință.

Valoarea bunului: (1) valoarea cadastrală sau (2) valoarea bunului conform documentului care certifică proveniența acestuia, doar dacă bunul nu a fost evaluat de organele cadastrale

Titularul bunului: numele persoanei fizice sau juridice care posedă bunul.

Tipul titularului: (1) persoană fizică rezidentă; (2) persoană fizică nerezidentă; (3) persoană juridică rezidentă; (4) persoană juridică nerezidentă. Acest câmp se completează doar în cazul în care titularul este altul decât beneficiarul efectiv.

Informații de identificare a titularului altul decât beneficiarul efectiv: în cazul persoanei fizice rezidente în Republica Moldova se indică numărul de identificare personal. În cazul persoanei fizice nerezidente se indică țara de reședință și numărul de identificare național (dacă numărul de identificare nu este aplicabil, se indică numărul de identificare fiscal).

În cazul persoanei juridice rezidente se indică codul de identificare. În cazul persoanei juridice nerezidente se indică țara sau jurisdicția în care este înregistrată persoana juridică și numărul de înregistrare în registrul comerțului din țara/jurisdicția respectivă.

Subiecții declarării care nu dețin bunurile în proprietate vor indica următoarele informații: adresa (fără număr cadastral); categoria bunului; modul de dobândire; anul dobândirii; suprafața și titularul bunului.

Subiecții declarării care nu dețin bunurile în proprietate vor indica următoarele informații: adresa (fără număr cadastral); categoria bunului; modul de dobândire; anul dobândirii; suprafața și titularul bunului.

IV. BUNURI MOBILE ÎN ȚARĂ ȘI/SAU ÎN STRĂINĂTATE

A. Autoturisme, camioane, remorci, vehicule motorizate, mașini agricole, mijloace de transport naval/aerian, alte mijloace de transport supuse înmatriculării

Numele beneficiarului efectiv				
Tipul/ modelul				
Anul de fabricație				
Locul înregistrării/ număr de înmatri-culare				
Anul dobândirii				
Modul de dobândire				
Valoarea bunului conform documentului care îi certifică proveniența				
Titularul bunului				
Tipul titularului				
Informații de identificare a titularului altul decât beneficiarul efectiv				

Numele beneficiarului efectiv: numele subiectului declarării, al membrului de familie sau al concubinului/concubinei acestuia.

Modul de dobândire: (1) proprietate; (2) posesie; (3) alte contracte translativ de posesie și de folosință.

Titularul: numele persoanei fizice sau juridice care posedă bunul.

Tipul titularului: (1) persoană fizică rezidentă; (2) persoană fizică nerezidentă; (3) persoană juridică rezidentă; (4) persoană juridică nerezidentă. Acest câmp se completează doar în cazul în care titularul este altul decât beneficiarul efectiv.

Informații de identificare a titularului altul decât beneficiarul efectiv: în cazul persoanei fizice rezidente în Republica Moldova se indică numărul de identificare personal. În cazul persoanei fizice nerezidente se indică țara de reședință și numărul de identificare național (dacă numărul de identificare nu este aplicabil, se indică numărul de identificare fiscal).

În cazul persoanei juridice rezidente se indică codul de identificare. În cazul persoanei juridice nerezidente se indică țara sau jurisdicția în care este înregistrată persoana juridică și numărul de înregistrare în registrul comerțului din țara/jurisdicția respectivă.

B. Bunuri sub formă de metale și/sau pietre prețioase, obiecte de artă și de cult, obiecte ce fac parte din patrimoniul cultural național sau universal, a căror valoare unitară depășește suma a 15 salarii medii pe economie

Nr. crt.	1	2	3
Numele beneficiarului efectiv			
Descriere sumară			
Anul dobândirii			

Valoarea estimată a bunului			
Modul de dobândire			
Titularul bunului			
Informații de identificare a titularului altul decât beneficiarul efectiv			

Numele beneficiarului efectiv: numele subiectului declarației, al membrului de familie sau al concubinului/concubinei acestuia.

Titularul bunului: numele subiectului declarației, al membrului de familie sau al concubinului/concubinei acestuia.

Tipul titularului: (1) persoană fizică rezidentă; (2) persoană fizică nerezidentă; (3) persoană juridică rezidentă; (4) persoană juridică nerezidentă. Acest câmp se completează doar în cazul în care titularul este altul decât beneficiarul efectiv.

Informații de identificare a titularului altul decât beneficiarul efectiv: în cazul persoanei fizice rezidente în Republica Moldova se indică numărul de identificare personal. În cazul persoanei fizice nerezidente se indică țara de reședință și numărul de identificare național (dacă numărul de identificare nu este aplicabil, se indică numărul de identificare fiscal).

În cazul persoanei juridice rezidente se indică codul de identificare. În cazul persoanei juridice nerezidente se indică țara sau jurisdicția în care este înregistrată persoana juridică și numărul de înregistrare în registrul comerțului din țara/jurisdicția respectivă.

C. Colecții de artă, de numismatică, de filatelie, de arme sau alte bunuri, a căror valoare depășește suma a 20 de salarii medii pe economie

Nr. crt.	1	2	3
Numele beneficiarului efectiv			
Descriere sumară			
Anul dobândirii			
Valoarea estimată a bunului			
Titularul bunului			
Tipul titularului			
Informații de identificare a titularului altul decât beneficiarul efectiv			

Numele beneficiarului efectiv: numele subiectului declarației, al membrului de familie sau al concubinului/concubinei acestuia.

Titularul bunului: numele persoanei fizice sau juridice care posedă bunul.

Tipul titularului: (1) persoană fizică rezidentă; (2) persoană fizică nerezidentă; (3) persoană juridică rezidentă; (4) persoană juridică nerezidentă. Acest câmp se completează doar în cazul în care titularul este altul decât beneficiarul efectiv.

Informații de identificare a titularului altul decât beneficiarul efectiv: în cazul persoanei fizice rezidente în Republica Moldova se indică numărul de identificare personal. În cazul persoanei fizice nerezidente se indică țara de reședință și numărul de identificare național (dacă numărul de identificare nu este aplicabil, se indică numărul de identificare fiscal).

În cazul persoanei juridice rezidente se indică codul de identificare. În cazul persoanei juridice nerezidente se indică țara sau jurisdicția în care este înregistrată persoana juridică și numărul de înregistrare în registrul comerțului din țara/jurisdicția respectivă.

D. Bunuri transmise cu titlu oneros sau gratuit, personal sau de către membrii familiei, concubin/concubină, unor persoane fizice sau juridice în perioada declarării, dacă valoarea fiecărui bun depășește suma a 10 salarii medii pe economie

Nr. crt.	1	2	3
Descrierea bunului transmis			
Modul de transmitere			
Data transmiterii			
Persoana căreia i-a fost transmis			
Valoarea bunului			
Titularul bunului transmis			

Titularul bunului transmis: numele subiectului declarării, al membrului de familie sau al concubinului/concubinei acestuia.

E. Alte bunuri mobile a căror valoare unitară depășește suma a 10 salarii medii pe economie

Nr. crt.	1	2	3
Numele beneficiarului efectiv			
Descrierea bunului			
Modul de dobândire			
Data dobândirii			
Valoarea estimată a bunului			
Titularul bunului			
Tipul titularului			
Informații de identificare a titularului altul decât beneficiarul efectiv			

Numele beneficiarului efectiv: numele subiectului declarării, al membrului de familie sau al concubinului/concubinei acestuia.

Titularul bunului: numele subiectului declarării, al membrului de familie sau al concubinului/concubinei acestuia.

Tipul titularului: (1) persoană fizică rezidentă; (2) persoană fizică nerezidentă; (3) persoană juridică rezidentă; (4) persoană juridică nerezidentă. Acest câmp se completează doar în cazul în care titularul este altul decât beneficiarul efectiv.

Informații de identificare a titularului altul decât beneficiarul efectiv: în cazul persoanei fizice rezidente în Republica Moldova se indică numărul de identificare personal. În cazul persoanei fizice nerezidente se indică țara de reședință și numărul de identificare național (dacă numărul de identificare nu este aplicabil se indică numărul de identificare fiscal).

În cazul persoanei juridice rezidente se indică codul de identificare. În cazul persoanei juridice nerezidente se indică țara sau jurisdicția în care este înregistrată persoana juridică și numărul de înregistrare în registrul comerțului din țara/jurisdicția respectivă.

V. ACTIVE FINANCIARE ÎN ȚARĂ ȘI/SAU ÎN STRĂINĂTATE

A. Conturi bancare, plasamente în fonduri de investiții și/sau în alte forme echivalente de economisire și investire în țară și/sau în străinătate

Nr. crt.	1	2	3
Numele beneficiarului efectiv			
Denumirea instituției care administrează contul bancar, a fondului de investiții etc./adresa			
Numărul contului bancar/ date despre fondul de investiții/ alte forme echivalente de economisire			
Categoria			
Suma și valuta			
Dobândă/ dividende			
Titularul bunului			
Informații de identificare a titularului altul decât beneficiarul efectiv			
Tipul titularului			
Informații de identificare a titularului altul decât beneficiarul efectiv			

Numele beneficiarului efectiv: numele subiectului declarației, al membrului de familie sau al concubinului/concubinei acestuia.

Categoria: (1) cont curent sau forme echivalente (inclusiv card de credit, menționând tipul acestuia); (2) depozit bancar sau forme echivalente; (3) fond de investiții sau forme echivalente, inclusiv fonduri private de pensii sau alte sisteme cu acumulare.

Titularul bunului: numele persoanei fizice sau juridice care posedă bunul.

Tipul titularului: (1) persoană fizică rezidentă; (2) persoană fizică nerezidentă; (3) persoană juridică rezidentă; (4) persoană juridică nerezidentă. Acest câmp se completează doar în cazul în care titularul este altul decât beneficiarul efectiv.

Informații de identificare a titularului altul decât beneficiarul efectiv: în cazul persoanei fizice rezidente în Republica Moldova se indică numărul de identificare personal. În cazul persoanei fizice nerezidente se indică țara de reședință și numărul de identificare național (dacă numărul de identificare nu este aplicabil, se indică numărul de identificare fiscal).

În cazul persoanei juridice rezidente se indică codul de identificare. În cazul persoanei juridice nerezidente se indică țara sau jurisdicția în care este înregistrată persoana juridică și numărul de înregistrare în registrul comerțului din țara/jurisdicția respectivă.

B. Plasamente, obligațiuni, cecuri, cambii, certificate de împrumut, investiții directe în monedă națională sau în valută străină

Nr. crt.	1	2	3
Numele beneficiarului efectiv			
Emitentul titlului/societatea la care persoana este acționar, fondator sau asociat/ beneficiar de împrumut			
Categoria			
Numărul de titluri/ cota-parte			
Dobânda			
Titularul bunului			
Tipul titularului			
Informații de identificare a titularului altul decât beneficiarul efectiv			

Numele beneficiarului efectiv: numele subiectului declarației, al membrului de familie sau al concubinului/concubinei acestuia.

Categoria: (1) hirtii de valoare (titluri de stat, certificate, obligațiuni); (2) cecuri; (3) cambii; (4) certificate de împrumut; (5) alte forme de investiții directe.

Titularul bunului: numele persoanei fizice sau juridice care posedă bunul.

Tipul titularului: (1) persoană fizică rezidentă; (2) persoană fizică nerezidentă; (3) persoană juridică rezidentă; (4) persoană juridică nerezidentă. Acest câmp se completează doar în cazul în care titularul este altul decât beneficiarul efectiv.

Informații de identificare a titularului altul decât beneficiarul efectiv: în cazul persoanei fizice rezidente în Republica Moldova se indică numărul de identificare personal. În cazul persoanei fizice nerezidente se indică țara de reședință și numărul de identificare național (dacă numărul de identificare nu este aplicabil, se indică numărul de identificare fiscal).

În cazul persoanei juridice rezidente se indică codul de identificare. În cazul persoanei juridice nerezidente se indică țara sau jurisdicția în care este înregistrată persoana juridică și numărul de înregistrare în registrul comerțului din țara/jurisdicția respectivă.

C. Numerar în monedă națională și/sau în valută străină care depășește suma a 15 salarii medii pe economie și care nu face obiectul unor depuneri în instituții financiare și alte documente care încorporează drepturi patrimoniale

Nr. crt.	1	2	3	4
Numele beneficiarului efectiv				
Suma				
Valuta				
Titularul bunului				

Tipul titularului				
Informații de identificare a titularului altul decât beneficiarul efectiv				

Numele beneficiarului efectiv: numele subiectului declarației, al membrului de familie sau al concubinului/concubinei acestuia.

Titularul bunului: numele persoanei fizice sau juridice care posedă numerarul.

Tipul titularului: (1) persoană fizică rezidentă; (2) persoană fizică nerezidentă; (3) persoană juridică rezidentă; (4) persoană juridică nerezidentă. Acest câmp se completează doar în cazul în care titularul este altul decât beneficiarul efectiv.

Informații de identificare a titularului altul decât beneficiarul efectiv: în cazul persoanei fizice rezidente în Republica Moldova se indică numărul de identificare personal. În cazul persoanei fizice nerezidente se indică țara de reședință și numărul de identificare național (dacă numărul de identificare nu este aplicabil, se indică numărul de identificare fiscal).

În cazul persoanei juridice rezidente se indică codul de identificare. În cazul persoanei juridice nerezidente se indică țara sau jurisdicția în care este înregistrată persoana juridică și numărul de înregistrare în registrul comerțului din țara/jurisdicția respectivă.

VI. COTE-PĂRȚI/AȚIUNI ÎN CAPITALUL SOCIAL AL UNUI AGENT ECONOMIC				
	1	2	3	4
Numele beneficiarului efectiv				
Denumirea agentului economic				
Sediul, adresa juridică				
Tipul de activitate				
Valoarea de cumpărare				
Cota de participare				
Titularul bunului				
Tipul titularului				
Informații de identificare a titularului altul decât beneficiarul efectiv				

Numele beneficiarului efectiv: numele subiectului declarației, al membrului de familie sau al concubinului/concubinei acestuia.

Titularul bunului: numele persoanei fizice sau juridice care posedă numerarul.

Tipul titularului: (1) persoană fizică rezidentă; (2) persoană fizică nerezidentă; (3) persoană juridică rezidentă; (4) persoană juridică nerezidentă. Acest câmp se completează doar în cazul în care titularul este altul decât beneficiarul efectiv.

Informații de identificare a titularului altul decât beneficiarul efectiv: în cazul persoanei fizice rezidente în Republica Moldova se indică numărul de identificare personal. În cazul persoanei fizice nerezidente se indică țara de reședință și numărul de identificare național (dacă numărul de identificare nu este aplicabil, se indică numărul de identificare fiscal).

În cazul persoanei juridice rezidente se indică codul de identificare. În cazul persoanei juridice nerezidente se indică țara sau jurisdicția în care este înregistrată persoana juridică și numărul de înregistrare în registrul comerțului din țara/jurisdicția respectivă.

VII. DATORII

Debite (inclusiv taxe) neachitate, ipoteci, garanții emise în beneficiul unor terți, împrumuturi și credite

Creditor	Anul contractării	Scadent la	Rata dobânzii	Suma inițială	Valuta	Debitor

VIII. INTERESE PERSONALE

A. Calitatea de asociat, de acționar sau de membru al unui agent economic, de membru al organelor de conducere, de administrare, de revizie sau de control în cadrul unor organizații necomerciale sau societăți comerciale ori calitatea de membru al unor organizații necomerciale sau internaționale

Denumirea și adresa organizației/ societății	Calitatea deținută	Documentul care certifică calitatea respectivă

B. Contracte, încheiate sau aflate în derulare de către subiectul declarării, soțul/soția sau concubinul/concubina acestuia, inclusiv persoanele juridice în care aceștia sunt beneficiari efectivi, care sunt finanțate de la bugetul de stat, din bugetul local și/sau din fonduri externe ori încheiate cu societăți comerciale cu capital de stat

Nr. crt.	Beneficiarul contractului	Instituția/ organizația	Tipul contractului	Data încheierii contractului	Durata contractului	Valoarea totală a contractului
Subiectul declarării						
1						
2						
Soțul/soția sau concubinul/concubina subiectului declarării						
1						
2						
Persoanele juridice în care declarantul sau soțul/soția ori concubinul/concubina acestuia sunt beneficiari efectivi						
1						
2						

Prezenta declarație este un act public și răspund potrivit legii pentru caracterul inexact sau incomplet al datelor prezentate.

Data completării _____

Semnătura _____

ANEXA 3: Formulare de denunțare a influențelor necorespunzătoare¹⁵¹

DENUNȚ DE INFLUENȚĂ NECORESPUNZĂTOARE către conducerea APL

Prin prezenta, subsemnatul/subsemnata _____

(numele și prenumele alesului local / agentului public din cadrul APL)

deținând funcția de _____

(funcția de ales local și/sau funcție de agent public în cadrul APL)

în cadrul _____

(denumirea APL)

comunic că la data de _____

(data și ora)

asupra mea a fost întreprinsă tentativa de influențare din partea _____

(datele de identificare ale persoanei care a încercat influența, dacă sunt cunoscute)

Influența necorespunzătoare s-a manifestat prin _____

Influența necorespunzătoare poate fi confirmată de către/prin _____

Am discutat / nu am discutat cu alte persoane despre influența necorespunzătoare asupra mea.

(se subliniază)

_____
(numele, prenumele)

_____
(semnătura)

_____
(data)

C O T O R

Denunțul este recepționat de _____

(numele, prenumele și semnătura persoanei responsabile care recepționează denunțul)

Nr. de ordine din registru: _____ Data recepționării denunțului _____

¹⁵¹ Conform Regulamentului-cadru cu privire la evidența cazurilor de influență necorespunzătoare, inclus în Anexa nr.1 la Hotărârea Guvernului 767/2014 (anexa nr.3 la regulamentul-cadru).

DENUȚ DE INFLUENȚĂ NECORESPUNZĂTOARE către Centrul Național Anticorupție

Prin prezenta, subsemnatul/subsemnata _____
(numele și prenumele alesului local / agentului public din cadrul APL)

deținând funcția de _____
(funcția de ales local și/sau funcție de agent public în cadrul APL)

în cadrul _____
(denumirea APL)

comunic că la data de _____
(data și ora)

asupra mea a fost întreprinsă tentativa de influențare din partea _____
(datele de identificare ale persoanei care a încercat influența, dacă sunt cunoscute)

Influența necorespunzătoare s-a manifestat prin _____
_____
_____

Influența necorespunzătoare poate fi confirmată de către/prin _____
_____
_____

Am discutat / nu am discutat cu alte persoane despre influența necorespunzătoare asupra mea
(se subliniază)

_____
(numele, prenumele)

_____
(semnătura)

_____
(data)

C O T O R

Denunțul este recepționat de _____
(numele, prenumele și semnătura persoanei responsabile care recepționează denunțul)

Nr. de ordine din registru: _____ Data recepționării denunțului _____

ANEXA 4: Formulare de declarare a conflictului de interese real

DECLARAȚIA DE CONFLICT DE INTERESE A ALEȘILOR LOCALI către Autoritatea Națională de Integritate

Prin prezenta, subsemnatul/subsemnata _____
(numele și prenumele alesului local)

deținând funcția de _____
(titlul funcției alesului local în cadrul APL)

în cadrul _____ declar, că la data de _____
(denumirea APL)

am constatat că mă aflu în situație de conflict de interese, în legătură cu:

(bifați și completați una din opțiuni)

soluționarea următoarei
cereri/demers: _____
(numele, prenumele persoanei care a depus cererea/demersul)

emiterea următorului
act administrativ _____
(denumirea actului administrativ)

încheierea, direct sau prin
intermediul unui terț, a
următorului act juridic: _____
(denumirea actului juridic)

luarea
următoarei decizii _____
(denumirea actului administrativ)

participarea la luarea
următoarei decizii: _____
(denumirea deciziei și denumirea organului colegial din care faceți parte la luarea deciziei)

Declar, că situația dată generează pentru mine un conflict de interese real, care influențează sau ar putea influența îndeplinirea imparțială și obiectivă a funcției mele, din următoarele considerente:

_____
(Date despre natura conflictului de interese și modul în care acestea influențează sau pot influența exercitarea funcției)

_____
(Date despre natura conflictului de interese și modul în care acestea influențează sau pot influența exercitarea funcției)

Înțelegând că opinia mea, în acest sens, nu prevalează asupra opiniei **Autorității Naționale de Integritate, propun identificarea următoarei soluții pentru situația de conflict de interese:**

- recomandarea de a delega responsabilitatea de emitere/adoptare a actului administrativ, de încheiere a actului juridic, de participare la

luarea deciziei sau de luare a deciziei către un terț: _____

- recomandarea de a accepta emiterea/adoptarea actului administrativ, încheierea actului juridic, participarea la luarea deciziei sau luarea deciziei _____

Declar că, până la depunerea prezentei declarații, m-am abținut de la exercitarea atribuțiilor care îmi revin în legătură cu situația care generează pentru mine un conflict de interese.

În legătură cu declarația depusă, rog respectuos Autoritatea Națională de Integritate să identifice în termen de până la 3 zile cea mai bună soluție pentru rezolvarea situației asupra căreia am informat Autoritatea, pornind de la interesele administrației publice locale, interesul public, interesele legitime ale aleșilor locali și ai altor angajați ai APL, nivelul funcției de ales local pe care o dețin, natura conflictului de interese pe care l-am declarat, precum și de la alți factori relevanți.

Rog să mă informați cu privire la soluția adoptată în legătură cu prezenta declarație.

_____
(numele, prenumele)

_____
(semnătura)

_____
(data)

CONFIRMAREA RECEPȚIONĂRII DECLARAȚIEI

Declarația a fost recepționată de _____

(numele, prenumele și semnătura persoanei responsabile care a recepționat)

Nr. de ordine din Registrul

conflictelor de interese: _____

Data recepționării declarației _____

DECLARAȚIA DE CONFLICT DE INTERESE A AGENȚILOR PUBLICI către autoritatea publică locală

Prin prezenta, subsemnatul/subsemnata _____
(numele și prenumele agentului public)

deținând funcția de _____
(titlul funcției agentului public în cadrul APL)

în cadrul _____ declar, că la data de _____
(denumirea APL)

am constatat că mă aflu în situație de conflict de interese, în legătură cu:

(bifați și completați una din opțiuni)

soluționarea următoarei
cereri/demers: _____
(numele, prenumele persoanei care a depus cererea/demersul)

emiterea următorului
act administrativ _____
(denumirea actului administrativ)

încheierea, direct sau prin
intermediul unui terț, a
următorului act juridic: _____
(denumirea actului juridic)

luarea
următoarei decizii _____
(denumirea actului administrativ)

participarea la luarea
următoarei decizii: _____
(denumirea deciziei și denumirea organului colegial din care faceți parte la luarea deciziei)

Declar, că situația dată generează pentru mine un conflict de interese real, care influențează sau ar putea influența îndeplinirea imparțială și obiectivă a funcției mele, din următoarele considerente:

_____
(Date despre natura conflictului de interese și modul în care acestea influențează sau pot influența exercitarea funcției)

_____
(Date despre natura conflictului de interese și modul în care acestea influențează sau pot influența exercitarea funcției)

Înțelegând că opinia mea, în acest sens, nu prevalează asupra opiniei **APL, propun identificarea următoarei soluții pentru situația de conflict de interese:**

- restricționarea accesului declarantului
la următoarele informații: _____
-
- restricționarea participării declarantului
la examinarea următoarelor situații care
au legătură cu interesul său personal _____
-
- transferul declarantului, cu acordul său
scris, în următoarea funcție: _____
-
- redistribuirea următoarelor responsabilități
și sarcini ale declarantului, deoarece
conflictul său de interese va continua _____
-
- luarea următoarei soluții, prevăzute
de legislația specială din domeniul APL _____
-

Declar că, până la depunerea prezentei declarații, m-am abținut de la exercitarea atribuțiilor care îmi revin în legătură cu situația care generează pentru mine un conflict de interese.

În legătură cu declarația depusă, rog respectuos APL să identifice, în termen de până la 3 zile, cea mai bună soluție pentru rezolvarea situației asupra căreia am informat APL, pornind de la interesele administrației publice locale, interesul public, interesele legitime ale agenților publici și ai altor angajați ai APL, nivelul funcției de agent public pe care o dețin, natura conflictului de interese pe care l-am declarat, precum și de la alți factori relevanți.

Rog să mă informați cu privire la soluția adoptată în legătură cu prezenta declarație.

_____

(numele, prenumele)

_____

(semnătura)

_____

(data)

CONFIRMAREA RECEPȚIONĂRII DECLARAȚIEI

Declarația a fost recepționată de _____
(numele, prenumele și semnătura persoanei responsabile care a recepționat)

Nr. de ordine din Registrul

conflictelor de interese: _____

Data recepționării declarației _____

ANEXA 5: Registrul declarațiilor privind conflictele de interese ¹⁵²

Republica Moldova

(denumirea APL)

REGISTRUL DECLARAȚIILOR PRIVIND CONFLICTELE DE INTERESE ALE AGENȚILOR PUBLICI DIN CADRUL APL

Nr. _____

Numărul de înregistrare a declarației	Data depunerii: anul		Numele și prenumele subiectului declarației	Funcția deținută	Numărul de file	Semnătura subiectului declarației	Soluția aplicată pentru rezolvarea conflictului de interese
	luna	ziua					

---

¹⁵² Conform Anexei nr.4 la Legea 133/2016 privind declararea averilor și intereselor personale

ANEXA 6: Formulare de demersuri de predare a cadourilor admisibile și inadmisibile, de acte de predare-primire și de acte de returnare a cadourilor admisibile¹⁵³

DEMERS privind predarea cadoului admisibil

Subsemnatul/Subsemnata _____

(numele, prenumele, funcția deținută și subdiviziunea în cadrul căreia activează beneficiarul)

declar că acest cadou admisibil a fost oferit de către _____

(numele, prenumele persoanei/denumirea instituției care a oferit cadoul admisibil, datele de contact ale acesteia)

în contextul _____

Descrierea cadoului admisibil: _____

Valoarea estimativă a cadoului admisibil (lei): _____

(se indică, după caz, solicitarea beneficiarului de a transmite cadoul admisibil în proprietatea entității publice)

Data completării _____ Semnătura beneficiarului _____

ACT de predare-primire a cadoului admisibil

_____ 20_____ nr. _____

Prin prezentul act se ia la păstrare cadoul admisibil predat de către _____

(numele, prenumele, funcția deținută de beneficiar)

în contextul _____

Cadoul admisibil a fost predat împreună cu următoarele documente: _____

A predat:

Numele, prenumele _____

Semnătura _____

A primit: secretarul Comisiei

Numele, prenumele _____

Semnătura _____

Actul de predare-primire a fost întocmit în 2 exemplare.

Viza conducătorului APL _____

_____

¹⁵³ Conform Hotărârii Guvernului 116/2020 privind regimul juridic al cadourilor, anexa 1 Regulamentul privind regimul juridic al cadourilor (anexelor nr.1, 2, 4 și 6 la Regulament)

DEMERS privind predarea cadoului inadmisibil

Subsemnatul/Subsemnata _____

(numele, prenumele, funcția deținută și subdiviziunea în cadrul căreia activează beneficiarul)

declar că acest cadou inadmisibil a fost oferit de _____

(numele, prenumele persoanei/denumirea instituției care a oferit cadoul inadmisibil, datele de contact ale acesteia)

în contextul _____

Descrierea cadoului inadmisibil: _____

_____

_____

_____

_____

(se indică, după caz, solicitarea beneficiarului de a transmite cadoul inadmisibil în proprietatea APL)

Data completării _____ Semnătura beneficiarului _____

ACT de returnare a cadoului admisibil

_____ 20____ nr. _____

Prin prezentul act se confirmă returnarea către domnul/doamna _____

_____

(numele, prenumele, funcția deținută de beneficiar)

a _____

(se indică cadoul admisibil)

primit în baza actului de predare-primire nr. _____ din _____ și

înregistrat în Registrul de evidență a cadourilor admisibile cu nr. _____.

A predat:

Numele, prenumele _____

Semnătura _____

A primit: secretarul Comisiei

Numele, prenumele _____

Semnătura _____

ANEXA 7: Modele de registre de evidență a cadourilor admisibile și inadmisibile¹⁵⁴

Republica Moldova

_____

(denumirea APL)

REGISTRUL DE EVIDENȚĂ A CADOURILOR ADMISIBILE nr. _____

Nr. de înregistrare			
Data, luna și anul predării			
Numele, prenumele beneficiarului cadoului admisibil, funcția deținută			
Numele, prenumele persoanei/denumirea instituției care a oferit cadoul admisibil			
Descrierea relației (personală, profesională) dintre beneficiar și persoana/ instituția (denumirea) care a oferit cadoul admisibil			
Descrierea împrejurărilor în care a fost primit cadoul admisibil			
Valoarea de piață a cadoului admisibil (lei)			
Decizia luată în raport cu cadoul admisibil (se indică una dintre cele trei decizii luate de Comisie ¹ , precum și numărul și data procesului-verbal)			
Soarta cadoului admisibil (se indică, după caz, returnat beneficiarului, returnat beneficiarului ca urmare a răscumpărării sau trecut în proprietatea entității publice ²) și data			

¹ În situația în care la început a fost adoptată decizia de trecere a cadoului în proprietatea APL, iar ulterior, întrucât beneficiarul nu a prezentat dovada de plată a diferenței, a fost adoptată decizia de răscumpărare a cadoului admisibil la solicitarea beneficiarului, se indică ambele decizii, separate prin bară.

² Dacă după trecerea cadoului în proprietatea entității publice, aceasta decide transmiterea lui către muzeu, bibliotecă, instituție, transmiterea gratuită în scopuri de caritate sau înstrăinarea, acest fapt, de asemenea, se indică.

¹⁵⁴ Conform Hotărârii Guvernului 116/2020 privind regimul juridic al cadourilor, anexa 1 Regulamentul privind regimul juridic al cadourilor (anexelor nr.3 și 5 la Regulament)

Republica Moldova

(denumirea APL)

**REGISTRUL
DE EVIDENȚĂ A CADOURILOR INADMISIBILE** nr. _____

Nr. de înregistrare			
Data, luna și anul predării cadoului inadmisibil			
Numele, prenumele beneficiarului cadoului inadmisibil, funcția deținută			
Numele, prenumele persoanei/ denumirea instituției care a oferit cadoul inadmisibil (dacă se cunoaște)			
Descrierea relației (personală, profesională) dintre beneficiar și persoana/ instituția(denumirea) care a oferit cadoul inadmisibil (dacă se cunoaște)			
Descrierea împrejurărilor în care a fost primit cadoul inadmisibil			
Descrierea cadoului inadmisibil			
Data transmiterii cadoului inadmisibil Centrului Național Anticorupție			
Semnătura secretarului Comisiei			

ANEXA 8: Formulare de dezvăluire internă și externă a practicii ilegale¹⁵⁵

FORMULARUL DEZVĂLUIRII INTERNE A PRACTICII ILEGALE	
I. Date generale despre angajat	
Se completează de către angajat	Se completează de către angajator (persoana responsabilă de examinarea dezvăluirii)*
1. Locul de muncă, subdiviziunea în care activează, funcția _____ _____ _____	1. _____ _____ _____
2. Relația cu angajatorul (contract individual de muncă sau raporturi juridice contractuale, civile) _____ _____ _____	2. _____ _____ _____
II. Date despre practica ilegală	
1. Descrierea practicii ilegale dezvăluite _____ _____ _____ _____ _____ _____	1. Descrierea practicii ilegale dezvăluite _____ _____ _____ _____ _____ _____
2. Amenințarea/prejudicierea interesului public prin practica ilegală (în ce constă aceasta) _____ _____ _____ _____ _____	2. _____ _____ _____ _____ _____

¹⁵⁵ Conform Anexelor nr.1 și nr.2 ale Legii 122/2018 privind avertizorii de integritate

<p>3. Prezentarea probelor/informațiilor care confirmă practica ilegală dezvăluită sau indicarea modalităților de verificare a informației dezvăluite</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>3.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>
--	--

4. Cu referire la această practică ilegală, ați făcut o dezvăluire publică sau o dezvăluire anterioară (transmisă altor autorități, altor persoane fizice și/sau juridice ori reprezentanților societății civile și/sau mass-mediei)?

(Se indică data, luna, anul și cui a fost transmisă această dezvăluire)

_____

_____

_____

III. Recunoașterea în calitate de avertizor de integritate**

Decizia: _____

_____

_____

_____

(Data)

_____

(Semnătura persoanei responsabile de examinarea dezvăluirii practicii ilegale)

COTOR

Dezvăluirea internă a practicii ilegale este recepționată de către _____

(Numele, prenumele persoanei responsabile care recepționează dezvăluirea)

Numărul de înregistrare în Registrul dezvăluirilor practicilor ilegale și al avertizărilor de integritate _____

* Se verifică dacă dezvăluirea întrunește condițiile legii prevăzute la art.11 alin.(1):

- să fie făcută de un angajat al unei entități publice sau private;
- să se refere la activitatea entității al cărei angajat este;
- să conțină informații/probe despre practicile ilegale și prejudicierea reală, iminentă sau potențială a interesului public;
- persoana care face dezvăluirea trebuie să se identifice (nume, prenume, locul de muncă, date de contact, iar în cazul adresării în scris a avertizării de integritate – și semnătura).

** Se completează de către angajator (persoana responsabilă de examinarea dezvăluirii), menționându-se dacă dezvăluirea întrunește condițiile prevăzute la art.11 alin.(1) și angajatul este recunoscut în calitate de avertizor de integritate.

Notă: Numele, prenumele, datele de contact, iar în cazul în care dezvăluirea se face în scris, și semnătura angajului sunt indicate pe versoul formularului.

FORMULARUL DEZVĂLUIRII EXTERNE A PRACTICII ILEGALE

I. Date generale despre angajat

Se completează de către angajat	Se completează de către CNA *
1. Locul de muncă, subdiviziunea în care activează, funcția _____ _____ _____	1. _____ _____ _____
2. Relația cu angajatorul (contract individual de muncă sau raporturi juridice contractuale civile) _____ _____ _____	2. _____ _____ _____

II. Date despre practica ilegală

1. Descrierea practicii ilegale dezvăluite _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____	1. _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____
2. Amenințarea/prejudicierea interesului public prin practica ilegală (în ce constă aceasta) _____ _____ _____ _____ _____ _____	2. _____ _____ _____ _____ _____ _____
3. Prezentarea probelor/informațiilor care confirm practica ilegală dezvăluită sau indicarea modalităților de verificare a informației dezvăluite _____ _____ _____ _____ _____ _____	3. _____ _____ _____ _____ _____ _____

4. Cu referire la această practică ilegală, ați făcut anterior o dezvăluire internă (la angajator)?

Da

Nu

În cazul în care bifați „Da”, indicați data, luna, anul depunerii _____

Care a fost rezultatul examinării de către angajator a dezvăluirii practicii ilegale, și anume:

a) Ați fost recunoscut în calitate de avertizor de integritate?

Da

Nu

b) Ați fost supus răzbunării (prin acțiuni, inacțiuni sau amenințări) din partea angajatorului sau a unei alte persoane din cadrul entității publice sau private în care activați? (Se indică care sunt măsurile de răzbunare și numele persoanelor care întreprind măsuri de răzbunare.)

---

c) Situația la locul de muncă vă este/v-a fost înrăutățită în legătură cu avertizarea de integritate pe care ați făcut-o?

Nu

Da. În ce constă aceasta? _____

---

5. Cu referire la această practică ilegală, ați făcut o dezvăluire publică sau o dezvăluire anterioară (transmisă altor autorități, altor persoane fizice și/sau juridice ori reprezentanților societății civile și/sau mass-mediei)? (Se indică data, luna, anul și cui a fost transmisă această dezvăluire.) _____

III. Recunoașterea în calitate de avertizor de integritate**

Decizia: _____

_____
(Data)

_____
(Semnătura persoanei responsabile de examinarea
dezvăluirii practicii ilegale)

COTOR

Dezvăluirea internă a practicii ilegale

este recepționată de către _____

(Numele, prenumele persoanei responsabile care recepționează dezvăluirea)

Nr. de înregistrare în Registrul dezvăluirilor practicilor ilegale și al avertizărilor de integritate _____

* Se verifică dacă dezvăluirea întrunește condițiile legii prevăzute la art.11 alin.(1):

- a) să fie făcută de un angajat al unei entități publice sau private;
- b) să se refere la activitatea entității al cărei angajat este;
- c) să conțină informații/probe despre practicile ilegale și prejudicierea reală, iminentă sau potențială a interesului public;
- d) persoana care face dezvăluirea trebuie să se identifice (nume, prenume, locul de muncă, date de contact, iar în cazul adresării în scris a avertizării de integritate – și semnătura).

** Se completează de către angajator (persoana responsabilă de examinarea dezvăluirii), menționându-se dacă dezvăluirea întrunește condițiile prevăzute la art.11 alin.(1) și angajatul este recunoscut în calitate de avertizor de integritate.

Notă: Numele, prenumele, datele de contact, iar în cazul în care dezvăluirea se face în scris, și semnătura angajatorului sunt indicate pe versoul formularului.

ANEXA 9: Model de Registru al dezvăluirii practicilor ilegale și avertizărilor de integritate¹⁵⁶

REGISTRUL DEZVĂLUIRILOR PRACTICILOR ILEGALE ȘI AL AVERTIZĂRILOR DE INTERGRITATE

pentru anul 20_____

Nr.	Data înregistrării:	Persoana care a înregistrat dezvăluirea, subdiviziunea din care face parte:		
	Descrierea practicii ilegale și a prejudicierii interesului public:		APL în care are loc pretinsa practică ilegală:	
	Acțiunile de răzbunare în legătură cu dezvăluirea practicii ilegale:		Persoanele care se răzbună:	
	A fost recunoscut în calitate de avertizor de integritate? ☐ nu ☐ da	Măsurile de protecție împotriva răzbunării: - transferul într-o altă subdiviziune pentru a limita răzbunarea: ☐ solicitată ☐ acordată, la data _____		
	A solicitat aplicarea măsurilor de protecție? ☐ nu ☐ da	- sancționarea persoanei care se răzbună: ☐ solicitată ☐ acordată, la data _____ - sancționarea conducătorului pentru neasigurarea protecției: ☐ solicitată ☐ acordată, la data _____ - anularea sancțiunii disciplinare: ☐ solicitată ☐ acordată, la data _____ - despăgubirea prejudiciilor materiale și morale suportate în urma răzbunării: ☐ solicitată ☐ acordată, la data _____		
Dacă dezvăluirea a fost transmisă altor autorități de examinare, potrivit competențelor, indicați: autoritatea _____ data transmiterii _____				
Dacă a fost pornită urmărirea penală în legătură cu dezvăluirea, indicați dacă angajatului care a făcut dezvăluirea i-a fost recunoscut statut procesual: ☐ nu ☐ da, statut de _____				

¹⁵⁶ Conform Anexei nr.3 la Legea 122/2018 privind avertizorii de integritate

ANEXA 10: Formular de denunțare a unui act de corupție

Procuraturii Anticorupție /
Centrului Național Anticorupție
MD 2004, mun. Chișinău
bd. Ștefan cel Mare 198

DENUȚ

Subsemnatul(a) _____, domiciliat(ă) în (localitatea)
_____, strada _____, nr. _____, bl.
_____, ap. _____, titular al buletinului de identitate seria _____, nr. _____,

IDNP _____, în temeiul art. 263 din Codul procedură penală, formulez prezentul denunț
împotriva numitului(ei)** _____, domiciliat(ă) în
(localitatea) _____,

strada _____, nr. _____, bl. _____, ap. _____,

care la (se descriu faptele și împrejurările) _____

Dovada săvârșirii infracțiunilor o fac următorii martori/ mijloace de probă: _____

(numele, prenumele)

(semnătura)

(data)

* Sesizările anonime nu se examinează.

** În cazul în care nu este cunoscută identitatea făptuitorului, se descriu faptele și împrejurările.

DESPRE AUTOARE:

Cristina ȚĂRNĂ, expert anticorupție,
consultant internațional independent
în domeniul anticorupție și reforme
în sectorul justiției, fost director adjunct
la Centrul Național Anticorupție

IMPRESSUM

Friedrich-Ebert-Stiftung Moldova | str. București 111 | Chișinău |
Republica Moldova |

Responsabil:

Juliane Schulte | Reprezentant al Fundației „Friedrich Ebert” în
Romania și Republica Moldova

Tel.: +373 22 855832 | Fax: +373 22 855830

www.fes-moldova.org

Pentru comenzi / Contact:

fes@fes-moldova.org

Fără un acord scris explicit din partea Fundației „Friedrich Ebert”
(FES), utilizarea comercială a publicațiilor și produselor media
apărute sub egida FES este interzisă.

